

**ZAKON O ČASTNIH NASLOVIH
DELOVNIH LJUDI
IN
ZAKON O IZNAJDBAH
IN TEHNIČNIH IZPOPOLNITVAH**

IZDAJA „URADNEGA LISTA FLRJ“

**ZBIRKA ZAKONOV
FLRJ**

ŠT. 27

IZDAJA „URADNEGA LISTA FLRJ“

**ZAKON O ČASTNIH NASLOVIH
DELOVNIH LJUDI
IN
ZAKON O IZNAJDBAH
IN TEHNIČNIH IZPOPOLNITVAH**

1949

ZAKON
O ČASTNIH NASLOVIH DELOVNIH LJUDI

NAMESTO PREDGOVORA

*K predlogu zakona o čast-
nih naslovih delovnih ljudi je
predsednik vlade FLRJ podal
pred Ljudsko skupščino FLRJ
tole obrazložitev:*

Z razvojem ljudske oblasti, z razvojem zavesti delovnih množic, da si z lastnimi silami gradijo svojo ljudsko državo, se je iz temelja izpremenil odnos delovnih ljudi naše zemlje do države, do ljudskega premoženja in do dela. Iz ljudskih globlin so se dvigale ljudske množice, prišli so do izraza novi ljudje, novi junaki in talenti na vseh področjih ne le vojaške, temveč tudi državne, družbene in kulturne graditve. Že med narodno osvobodilno vojno in ljudsko revolucijo je nastalo in se razvilo tekmovalno širjenje širokih patriotskih plasti vseh naših narodov v borbenosti, požrtvovalnosti, vdanosti borbi in graditvi nove demokratične Jugoslavije.

Takoj po osvoboditvi, v dobi obnove naše države, je dobilo to množično tekmovalno širjenje še širši konstruktivni, in delovni zamah, obsegajoč milijonske množice delovnega ljudstva. Zahvaljujoč hitri obnovi naše hudo porušene države smo mogli na podlagi tega patriotskega in ustvarjalnega poleta širokih ljudskih množic

nadaljevati na širšem planu in z bolj določeno smerjo z graditvijo socialističnega sektorja gospodarstva in socializma v naši državi in razviti socialistično tekmovanje kot temeljno metodo družbene organizacije dela.

Po sprejetju našega prvega petletnega plana je socialistično tekmovanje postalo izraz in potrditev prostovoljne in ustvarjalne pobude delavcev in delovnih ljudi sploh, njihove požrtvovalnosti v boju za uresničenje nalog petletnega plana, za zgraditev socializma in s tem za doseg boljšega in srečnejšega življenja za vse delovne ljudi naše zemlje. Poučeni z velikim zgledom prve socialistične države — Sovjetske zveze smo po naukih marksizma — leninizma glede organizacije družbenega dela v socializmu mogli razviti široko socialistično tekmovanje delovnih ljudi. V okviru zmag socialistične graditve so se nam odprle in se nam vse bolj odpirajo široke možnosti, da se tekmovanje med delovnimi ljudmi razvije zares široko, v zares množičnih merilih. V okviru tega socialističnega tekmovanja se je znova pokazalo, kako točne so Leninove besede, da morejo delovni ljudje samo v pogojih socializma »priti do izraza, razviti svoje sposobnosti in svoje talente, ki imajo v ljudstvu nedotaknjen vrelc, ki pa jih je kapitalizem gazil, davil in dušil v tisočih in milijonih«.

V okviru in na podlagi socialističnega tekmovanja se je razvijalo novo razmerje do dela, razvile so se široke ustvarjalne pobude in talentirane sposobnosti naših delovnih ljudi. To novo razmerje do dela in ustvarjalni delovni uspehi so dobili pri nas svoj izraz v znani ustanovi udarništva. Pionirji tega novega ustvarjalnega dela in socialističnega razmerja do dela so postajali udarniki. Hkrati se je razvijalo in prihajalo do

vse pomembnejšega izraza iznajditeljsko gibanje med našimi ljudimi oziroma delavnost, ki je vodila do tehničnih izpopolnitev proizvodnega in delovnega procesa, do raznih racionalizacij, od novatorstva pa do racionalizatorskih predlogov v ožjem smislu besede.

Z nacionalizacijo industrije in trgovine, z vse bolj napredujočim procesom socialistične graditve v naši državi, zlasti v teh dveh planskih letih 1947 in 1948, se je z razvojem socialističnega tekmovanja stalno večalo število prvih borcev naše socialistične graditve — udarnikov, racionalizatorjev, novatorjev, iznajditeljev in drugih zaslužnih delovnih ljudi. Obenem je prišlo do jasnejše diferenciacije glede stopnje in kakovosti njihovega delovnega prizadevanja, njihovega prispevka v smeri povečanja proizvodnje in dviga produktivnosti dela. Če pustimo ob strani vprašanje iznajdb, katero v celoti rešujemo z zakonom o iznajdbah in tehničnih izpopolnitvah, ki ga zvezna vlada predlaga ljudski skupščini skupaj z osnutkom tega zakona, smo doslej zaslužnim delovnim ljudem naše socialistične graditve posvečali pozornost in hvaležnost skupnosti v dveh smereh. Po eni strani smo dajali častni naslov »udarnik« in poskrbeli imetnikom tega naslova za določene nagrade in ugodnosti. Po drugi strani pa smo sprejemali uporabna in koristna dela novatorjev in racionalizatorjev, jim dajali naslov »novator« oziroma »racionalizator« in dajali tudi tem pionirjem tehničnega napredka primerne nagrade in ugodnosti. Vendar pa sta socialistično tekmovanje in ustvarjalni polet naših delovnih ljudi dosegla tolikšen zamah, da postajajo za sluge posameznih udarnikov za družbo vse različnejše in da se poleg udarnišтва pojavljajo in se bodo vse bolj pojavljali delovni ljudje, ki bodo mogli pokazati vse večje osebne

uspehe pri delu vse odločnejše prispevke k nadaljnji socialistični graditvi naše države, za vse silnejšo krepitev njene moči in njeñega ugleda.

Da bi bili ti pojavi, ki so v tesni zvezi s širino in globino socialistične ureditve v naši državi, bolj razumljivi, naj uporabim naslednje — četudi nezadostne in nepopolne — statistične podatke. Do danes je dobilo časten naslov udarnika v naši državi 105.016 delovnih ljudi. Od tega jih je bilo razglašanih za udarnike:

v letu 1946 vsega skupaj — 8.998 (drugo polletje)
v letu 1947 vsega skupaj — 67.029
v letu 1948 vsega skupaj — 28.989 (prvo polletje)

Od tega števila je odstotek proglašanih udarnikov, ki so po preteku prvega tromesečja obdržali naslov udarnika, naslednji:

v letu 1946 — 21,90%
v letu 1947 — 55,62%
v letu 1948 — 62%

Od udarnikov, proglašanih v tem razdobju, je bilo:

a) novatorjev:

v letu 1947 vsega skupaj — 603 ali 0,90% od celotnega števila udarnikov,

v letu 1948 vsega skupaj — 324 ali 1,12% od celotnega števila udarnikov;

b) racionalizatorjev:

v letu 1947 vsega skupaj — 1.307 ali 1,95% od celotnega števila udarnikov,

v letu 1948 vsega skupaj — 1.358 ali 4,70% od celotnega števila udarnikov.

Hkrati so si udarniki racionalizatorji in novatorji kakor tudi drugi posebno odlični delovni ljudje priborili s svojimi posebnimi zaslugami red dela oziroma

medaljo dela. Pregled podelitve teh redov oziroma medalj je naslednji:

z redom dela prve stopnje je bilo odlikovanih vsega skupaj 113 delovnih ljudi,

z redom dela druge stopnje je bilo odlikovanih vsega skupaj 256 delovnih ljudi,

z redom dela tretje stopnje je bilo odlikovanih vsega skupaj 1638 delovnih ljudi,

z medaljo dela je bilo odlikovanih vsega skupaj 431 delovnih ljudi.

vsega skupaj torej 2.447 delovnih ljudi.

Osnutek zakona o častnih naslovih delovnih ljudi pravno potrjuje in utrjuje že relativno bogato diferenciacijo med tistimi delovnimi ljudmi, »ki so se s svojim delovnim prizadevanjem in z drugimi zaslugami pri gospodarski graditvi posebno izkazali, dali vzgled drugim delovnim ljudem in pripomogli k razvoju in napredku narodnega gospodarstva« (prvi odstavek 1. člena). Na podlagi tega ustanavlja zakon pet častnih naslovov za zaslužne delovne ljudi socialistične graditve, in sicer naslednje: udarnik, prvak socialističnega dela, odličen prvak socialističnega dela, junak socialističnega dela ljudske republike in junak socialističnega dela FLRJ.

Druga važna značilnost predloženega zakona je v tem, da razširja lestvico častnih naslovov za naše delovne ljudi tudi na zaslužne delovne kmete in delovne ljudi kmečkega združništva. V tej etapi družbeno-gospodarskega razvoja naše države imata kmetijska proizvodnja, zlasti pa socialistična rekonstrukcija kmetijstva po oblikah kmetijskega združništva važen pomen za nadaljnjo gospodarsko krepitev naše države in celotno njeno socialistično zgraditev. Istočasno kaže naša

praksa šroke primere prizadevanja našega delovnega kmečkega sloja za pravilno izpolnitev obveznosti do države delovnega ljudstva in njene socialistične zgraditve, zlasti pa značilne primere kmetov v kmečkih obdelovalnih zadrugah in drugih kmetijskih zadrugah, ki se odlikujejo kot novi pionirji pri širjenju in krepitvi kmetijskih zadrug, pri socialistični rekonstrukciji našega kmetijstva in sploh pri socialistični graditvi Federativne ljudske republike Jugoslavije. Na podlagi tega ustanavlja zakonski osnutek na tem sektorju naše gospodarske graditve te nove častne naslove: zaslužen kmet, zaslužen kmet zadržnik, odličen kmet zadržnik ljudske republike in odličen kmet zadržnik FLRJ. Končno se ustanavlja za tiste naše delovne ljudi v kmetijstvu, ki se odlikujejo z uspehi pri uporabi agrotehničnih in zootehničnih ukrepov ali ki s posebnim prizadevanjem dosegajo kakovostno ali količinsko boljši pridelek, častni naslov borca za velik pridelek. Ta naslov se lahko da tako delovnemu človeku na socialističnem in zadržnem sektorju kmetijstva, kakor tudi posameznim delovnim kmetom.

Tretja važna značilnost zakonskega osnutka je v tem, da dopušča, da se posamezni častni naslovi lahko dajejo tudi delovnim kolektivom, ki so se posebno odlikovali s svojimi delovnimi uspehi, povečali proizvodnjo, racionalizirali delovni proces ali kako drugače prispevali k socialistični graditvi države. Takim zaslužnim kolektivom v okviru socialistične graditve se glede na stopnjo doseženih uspehov in glede na njihov prispevek lahko podeli častni naslov »udarniški kolektiv«, »kolektiv prvak socialističnega dela«, »kolektiv prvak socialističnega dela ljudske republike« in »kolektiv prvak socialističnega dela FLRJ«.

Na podobni podlagi se zaradi vidnega prispevka k socialistični rekonstrukciji kmetijstva lahko kmečkim obdelovalnim zadrugam in drugim kmetijskim zadrugam dajejo častni naslovi »zadruga borec za velik pridelek«, »zaslužna zadruga«, »zadruga prvak ljudske republike« in »zadruga prvak FLRJ«. Poleg tega lahko dobijo častni naslov »borec za velik pridelek« tudi kmetijske delovne brigade in drugi delovni kolektivi v kmetijstvu.

Določujoč novi sistem častnih naslovov za delovne ljudi določa zakonski osnutek pravice in ugodnosti, ki jih imajo imetniki častnega naslova. Glede na stopnjo častnega naslova prejmejo delovni ljudje, ki si ga priborijo, red dela, medaljo dela in druge ugodnosti. Obenem ustanavlja zakonski osnutek »red junaka dela«, ki ga mora dobiti vsak delovni človek oziroma delovni kolektiv, ki dobi najvišji častni naslov junaka socialističnega dela FLRJ.

Zaradi velikega pomena, ki ga naša država na svoji poti v socializem pripisuje častnim naslovom, določa zakon, da daje vse naslove razen naslova borca za velik pridelek Prezidij Ljudske skupščine FLRJ oziroma prezidij ljudske skupščine ljudske republike.

Na podlagi načel in predpisov tega zakona se našim državnim organom in v neki meri tudi sindikatom nalagajo velike in odgovorne dolžnosti, da se pravilno in v celoti uresničijo pogoji in oblike za razvijanje socialističnega tekmovanja in za odlikovanje vseh zaslužnih delovnih ljudi. V dosedanji praksi so se pri dajanju udarniških naslovov pokazale nekatere pomanjkljivosti zaradi birokratičnega odnosa nasproti zaslugam delovnih ljudi in nasproti njihovim pobudam, kakor tudi zaradi delnega nerazumevanja splošnega družbenega pomena socialističnega tekmovanja in odli-

14

kovanja talentiranih, zaslužnih in sposobnih delovnih ljudi in kolektivov.

Ta zakon mora postati nadaljnja močna vzpodbuda za množično razširitev udarniškega gibanja in za podporo in pravilno nagrajevanje zaslužnih in odličnih delovnih ljudi in kolektivov. Hkrati pa mora biti ta zakon vodilo za vse naše državne organe, da pomagajo pri vse večjem razvijanju socialističnega tekmovanja, ga olajšajo in poskrbijo, da se naloge, ki jih ta zakon postavlja, pravilno in pravočasno uresničijo. Od pravnega dajanja častnih naslovov nista odvisna le nadaljnji zamah socialističnega tekmovanja in priznavanje osebnih in kolektivnih zaslug za socialistično graditev, temveč tudi stalno dviganje produktivnosti dela in vse proizvodnje v naši državi kot temeljnega pogoja za stalno in vse hitrejšo graditev in zmago socializma v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

Beograd novembra 1948.

Predsednik vlade FLRJ
in minister za narodno obrambo,
maršal Jugoslavije:
Josip Broz-Tito s. r.

Z A K O N

O ČASTNIH NASLOVIH DELOVNIH LJUDI*

I. Splošne določbe

1. člen

Častni naslovi se dajejo v znamenje ljudskega priznanja delovnim ljudem, ki so se s svojim delovnim prizadevanjem in z drugimi zaslugami pri gospodarski graditvi posebno izkazali, dalj zgled drugim delovnim ljudem in pripomogli k razvoju in napredku narodnega gospodarstva.

Posamezni častni naslovi se lahko dajo tudi tistim delovnim ljudem, ki so se pri državni, družbeni, znanstveni in kulturni graditvi posebno izkazali s svojim delovnim prizadevanjem in z zaslugami za ljudstvo.

2. člen

Za zaslužne delovne ljudi pri socialistični graditvi se ustanovijo častni naslovi:

1. udarnik;
2. prvak socialističnega dela;
3. odličen prvak socialističnega dela;
4. junak socialističnega dela ljudske republike;
5. junak socialističnega dela FLRJ.

* Ta zakon je bil razglašen z ukazom Prezidija Ljudske skupščine FLRJ št. 1644 z dne 1. decembra 1948, objavljen pa je bil v 106. številki Uradnega lista FLRJ z dne 8. decembra 1948.

16

3. člen

Za zaslužne delovne kmete in zaslužne delovne ljudi v kmečkem združništvu se ustanovijo častni naslovi:

1. zaslužen kmet;
2. zaslužen kmet zadružnik;
3. odličen kmet zadružnik ljudske republike;
4. odličen kmet zadružnik FLRJ.

4. člen

Za delovne ljudi v kmetijstvu, ki presegajo povprečne uspehe pri kmetijskem pridelovanju, se ustanovi častni naslov: borec za velik pridelek.

II. Častni naslovi za delovne ljudi pri socialistični graditvi

5. člen

Častni naslov udarnika se da delovnemu človeku, ki presega postavljeno delovno normo za določen odstotek.

6. člen

Častni naslov prvaka socialističnega dela se da delovnemu človeku, ki obdrži naslov udarnika nepretrgoma najmanj 12 mesev, in tudi drugim delovnim ljudem, ki se posebno izkažejo s svojim delovnim prizadevanjem in z delovnimi uspehi.

7. člen

Častni naslov odličnega prvaka socialističnega dela se da udarniku, ki obdrži naslov udarnika nepretrgoma najmanj tri leta, in tudi drugim delovnim ljudem, katerih delovni uspehi in zgledno delovno prizadevanje

močno pripomorejo k napredku posamezne gospodar-
ske panoge ali več panog narodnega gospodarstva.

8. člen

Častni naslov junaka socialističnega dela ljudske republike se da udarniku in tudi drugim delovnim ljudem, ki pokažejo nenavadno delovno prizadevanje in imajo posebne delovne uspehe, ki v veliki meri pomagajo in koristijo narodnemu gospodarstvu, državi, družbeni ali kulturni zgraditvi in dvigu in napredku države.

9. člen

Častni naslov junaka socialističnega dela FLRJ se da delovnemu človeku, ki s svojim posebno pomembnim organizatoričnim ali neposrednim delom na področju industrije, kmetijstva, prevoza in prenosa, trgovine, znanstvenih odkritij in tehničnih iznajdb in tudi na področju državne in družbene graditve posebej pripomore k povzdignjenju in razvoju socialističnega narodnega gospodarstva, znanosti in kulture in k naraščanju moči, sile in ugleda Federativne ljudske republike Jugoslavije in si s tem pridobi nenavadne zasluge za ljudstvo in državo.

10. člen

Častni naslov prvaka socialističnega dela, odličnega prvaka socialističnega dela in junaka socialističnega dela ljudske republike da prezidij ljudske skupščine ljudske republike po predlogu, ki ga poda predsednik vlade ljudske republike po zaslišanju glavnega odbora zveze sindikatov ljudske republike.

Častni naslov junaka socialističnega dela FLRJ da Prezidij Ljudske skupščine FLRJ po predlogu predsednika vlade FLRJ.

Za podelitev častnega naslova udarnika veljajo posebni predpisi.

11. člen

Delovnim kolektivom, ustanovam in skupinam, katerih skupni delovni uspehi pri gospodarski graditvi so po količini in kakovosti posebno pomembni in so lahko za zgled, se lahko dajo častni naslovi: udarniški kolektiv, kolektiv prvak socialističnega dela, kolektiv prvak socialističnega dela ljudske republike in kolektiv prvak socialističnega dela FLRJ.

Častni naslov udarniškega kolektiva da minister za delo ljudske republike oziroma minister za delo FLRJ v sporazumu z resornim ministrom.

Častni naslov kolektiva prvaka socialističnega dela in častni naslov kolektiva prvaka socialističnega dela ljudske republike da prezidij ljudske skupščine ljudske republike po predlogu vlade ljudske republike.

Častni naslov kolektiva prvaka socialističnega dela FLRJ da Prezidij Ljudske skupščine FLRJ po predlogu vlade FLRJ.

III. Častni naslovi za delovne kmete in delovne ljudi v kmečkem združništvu

12. člen

Častni naslov zaslužnega kmeta se da delovnim kmetom, ki se izkažejo s svojim trudom za povečanje kmetijskega pridelka in ki izpolnjujejo svoje obveznosti do države delovnega ljudstva in socialistične graditve.

13. člen

Častni naslov zaslužnega kmeta zadrugnika se da delovnim ljudem, ki se ne izkažejo samo s svojim tru-

dom za povečanje kmetijskega pridelka, ampak obenem s svojim delom in prizadevanjem podpirajo okrepitev in razvoj svoje zadruga in združnega premoženja in ki se izkažejo pri izpolnjevanju obveznosti do države delovnega ljudstva.

14. člen

Častni naslov odličnega kmeta združnika ljudske republike se da zaslužnim kmetom združnikom, ki se posebno izkažejo pri delu za napredek in razvoj kmečkih zadrug, in tudi tistim delovnim ljudem v kmečkem združništvu, ki si pridobijo nenavadne zasluge za napredek in razvoj kmečkega združništva in za socialistično preureditev kmetijstva.

15. člen

Častni naslov odličnega kmeta združnika FLRJ se da posebno zaslužnim in odličnim kmetom združnikom ki s svojim organizatoričnim in neposrednim delom v veliki meri pripomorejo k razvoju socialistične preureditve kmetijstva in si s tem pridobijo posebne zasluge za socialistično zgraditev Federativne ljudske republike Jugoslavije.

16. člen

Častne naslove zaslužnega kmeta, zaslužnega kmeta združnika in odličnega kmeta združnika ljudske republike daje prezidij ljudske skupščine ljudske republike po predlogu, ki ga poda predsednik vlade ljudske republike po zaslišanju ustrezne kmečke združne zveze.

Častni naslov odličnega kmeta združnika FLRJ da Prezidij Ljudske skupščine FLRJ po predlogu predsednika vlade FLRJ.

20

17. člen

Obdelovalnim in tudi drugim kmečkim zadrugam, katerih skupni uspehi so po kakovosti in količini posebno pomembni in ki vidno pomagajo socialistični preureditvi kmetijstva, se lahko dajo častni naslovi:

1. zadruga borec za velik pridelek;
2. zaslužna zadruga;
3. zadruga prvak ljudske republike;
4. zadruga prvak FLRJ.

Častni naslov borca za velik pridelek se daje tudi posameznim delovnim kolektivom v kmetijstvu (brigadam in podobno).

Častne naslove zadruge borca za velik pridelek, zaslužne zadruge in zadruge prvaka ljudske republike daje prezidij ljudske skupščine ljudske republike po predlogu vlade ljudske republike, častni naslov zadruge prvaka FLRJ pa Prezidij Ljudske skupščine FLRJ po predlogu vlade FLRJ.

IV. Častni naslov borca za velik pridelek

18. člen

Častni naslov borca za velik pridelek se da delovnim ljudem v kmetijstvu, posameznim delovnim kmetom, kmetom zadrugnikom ali kmetijskim delavcem, ki dosežejo z uporabo agrotehničnih ali zootehničnih ukrepov ali s posebnim prizadevanjem večji pridelek po kakovosti ali količini.

19. člen

Častni naslov borca za velik pridelek da minister za kmetijstvo ljudske republike oziroma minister za kmetijstvo FLRJ.

V. Pravice in ugodnosti

20. člen

Delovni človek, ki dobi častni naslov junaka socialističnega dela FLRJ ali odličnega kmeta zadruženika FLRJ in tudi kolektiv, ki dobi častni naslov kolektiva prvaka socialističnega dela FLRJ, ali zadruga, ki dobi častni naslov zadruga prvaka FLRJ, dobi obenem zmeraj tudi red dela I. stopnje.

Delovni človek, ki dobi častni naslov junaka socialističnega dela ljudske republike ali odličnega kmeta zadruženika ljudske republike, in kolektiv, ki dobi častni naslov kolektiva prvaka socialističnega dela ljudske republike, ali zadruga, ki dobi častni naslov zadruga prvaka ljudske republike, dobi obenem zmeraj tudi red dela II. stopnje.

Delovni človek, ki dobi častni naslov odličnega prvaka socialističnega dela ali zaslužnega kmeta zadruženika in tudi kolektiv, ki dobi častni naslov kolektiva prvaka socialističnega dela, ali zadruga, ki dobi častni naslov zaslužne zadruga, dobi obenem zmeraj tudi red dela III. stopnje.

Delovni človek, ki dobi častni naslov prvaka socialističnega dela ali zaslužnega kmeta, dobi obenem zmeraj medaljo za delo.

21. člen

Delovnemu človeku, ki dobi častni naslov junaka socialističnega dela FLRJ, kolektivu, ki dobi častni naslov kolektiva prvaka socialističnega dela FLRJ, in zadrugi, ki dobi častni naslov zadruga prvaka FLRJ, se da obenem zmeraj tudi red junaka socialističnega dela.

22. člen

Za dobljeni častni naslov se dajo znak, diploma nagrada in ugodnostj na podlagi posebnih predpisov, ki jih izda vlada FLRJ.

23. člen

Častni naslov prvaka socialističnega dela in zaslužnega kmeta traja tri leta, častni naslov odličnega prvaka socialističnega dela in zaslužnega kmeta zadružnika pa pet let. Ti častni naslovi se lahko dobijo večkrat.

S pridobitvijo višjega častnega naslova se ne izgubi pravica do prej pridobljenega nižjega častnega naslova in do ustrežajoče nagrade, če nižji častni naslov še traja.

Častni naslovi junaka socialističnega dela ljudske republike, junaka socialističnega dela FLRJ, odličnega kmeta zadružnika ljudske republike in odličnega kmeta zadružnika FLRJ so dosmrtni.

Častni naslov se lahko odvzame samo s sodbo sodišča, če se odlikovanec izkaže nevrednega, da ga nosi.

VI. Končne določbe

24. člen

Vlada FLRJ izda natančnejše predpise za izvajanje tega zakona.

24. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu Federativne ljudske republike Jugoslavije«.

Z A K O N
O IZNAJDBAH IN TEHNIČNIH IZPOPOLNITVAH

NAMESTO PREDGOVORA

*K predlogu zakona o iz-
najdbah in tehničnih izpopol-
nitvah, je predsednik Gospo-
darskega sveta prti vladi FLRJ
in predsednik Zvezne planske
komisije podal pred Ljudsko
skupščino FLRJ tote obrazlo-
žitev:*

I

Razvoj naše Industrije in uresničenje vseh drugih nalog petletnega plana za razvoj narodnega gospodarstva FLRJ zahteva povzdigo naše tehnike na čim višjo in čim naprednejšo stopnjo. Iskanje novih in racionalnejših načinov proizvodnje je delo ustvarjalne misli iznajditeljev.

V kapitalističnem proizvodnem procesu se ekonomski in družbeni pomen iznajdb bistveno razlikuje od ekonomskega in družbenega pomena iznajdb v socialističnem proizvodnem procesu. Razvijajoč tvrditve Marksa v »Kapitalu«, je Lenin v svojem delu »Imperializem kot najvišji stadij kapitalizma« pojasnil vpliv imperializma na znanstveno in tehnično misel. Lenin pravi: »Konkurenca se spreminja v monopol. Nastaja orjaški progres socializiranja proizvodnje. Posebno se socializira tudi proces tehničnih iznajb in izpopolnitev« (Izd. »Kultura«, Beograd, 1947, str. 24) Vendar izkorišča monopolistični kapital samo tiste iznajdbe in izpopolnitve, ki mu prinesejo dobiček. Če monopolistični kapital misli, da bi mogle iznajdbe zmanjšati njegove

dobičke, zavrne brez pomisleka uporabo tudi največjih tehničnih odkritij in iznajdb. Iz tega sklepa Lenin, da gre orjaški napredek človeštva, ki je dovedel do socializiranja proizvodnje in procesa tehničnih iznajdb in izpopolnitev, »v korist... špekulantov« (»Imperializem«, str. 25). Veliko je primerov, ki nam prikazujejo, kako monopoli odkupujejo patente, da bi jih uničili, kako zatirajo in uničujejo ustvarjalno misel iznajditeljev in kako odkrito sabotirajo uporabo velikih iznajdb, ki ovirajo kapitalistične organizacije ali kapitalistični sistem v celoti. (Znan je primer sabotiranja zgraditve predora pod prelivom La Manche o katerem govori Lenin).

V državi, v kateri se gradi socializem na podlagi socialistične lastnine nad proizvodnimi sredstvi in v kateri ima oblast delovno ljudstvo, pa se spremeni iznajditeljstvo iz kapitalističnega monopola v last družbe, v splošno družbeno vrednost. V socializmu ne nahaja iznajditeljska delavnost samo pogojev za svojo praktično uresničitev, temveč koristi s tem, da razvija produktivnost dela in družbeno tehniko proizvodnje, vsej družbi.

Na podlagi teh bistvenih sprememb glede ekonomskega in družbenega pomena iznajditeljstva v socializmu se pojavlja tudi bistveno drugačna ureditev tkzv. iznajditeljske pravice, bistveno drugačen pravni sistem za ureditev razmerij, ki nastanejo v zvezi z iznajdbami in tehničnimi izpopolnitvami.

II

V vseh kapitalističnih državah se šteje iznajdba za »industrijsko lastnino«, pravica do iznajdbe pa se uresniči s patentom. Bistvo patenta je v »neomejeni pravici« izkoriščanja iznajdbe, za katero je lastnik dobil

patentno listino. Patent daje iznajditelju navidezno »absolutno pravico«, monopol za izkoriščanje patenta. Dejanski gospodar iznajdbe pa v kapitalističnem sistemu ni znanstvenik, inženir ali kak drug iznajditelj, temveč lastnik patenta — tovarnar, kapitalist, kapitalistični monopol. Oblike kapitalistične priključitve patenta niso vedno in povsod enake, ker se gibljejo od odprte tatvine iznajdbe do prisilnega in »pogodbene« odkupa iznajdbe. Vendar ostane bistvo eksploatacije iznajditeljev vedno isto.

Drugačni in novi cilji, ki so pred iznajditeljstvom v socialistični družbi, določajo tudi bistveno drugačna načela za iznajditeljske pravice. Socialistična graditev je tesno zvezana z razvojem tehnike in zahteva neprestano ustvarjalno delo za njeno izpopolnjevanje, za obvladovanje proizvodnje novih strojev, materiala in izdelkov. Tehnična ustvarjalnost ljudskih množic dobiva izreden polet, ki je v kapitalističnem redu nemogoč. Iz novega socialističnega razmerja delovnih ljudi do proizvodnih sredstev in do dela se pojavlja vse večji procvit iznajdb in tehničnih izpopolnitev, vse večja pripravljenost zavednih socialističnih ljudi, da svojo iznajditeljsko delavnost uresničujejo v korist družbe.

Vendar pomeni vsak napredek v družbeni tehniki, v povečanju proizvodnje in produktivnosti dela na podlagi novih iznajdb in tehničnih izpopolnitev obenem tudi razširitev pogojev za materialno boljše in kulturnejše življenje delovnih ljudi. Zaradi tega novega družbenega pomena iznajditeljske delavnosti uresničuje socialistična država varstvo iznajdb in tehničnih izpopolnitev na nov, dosedaj v zgodovini neznan način.

Socialistična država potrjuje v polni meri osebno avtorsko pravico iznajditeljev in avtorjev tehničnih iz-

popolnitev. Socialistični način varstva iznajdb je v tem, da se potrdijo osebne avtorjeve pravice iz iznajdbe, in v tem, da omogoča dedovanje te pravice. Državna prevzame nase obveznost, da zagotovi premoženjske pravice avtorja iznajdbe s tem, da mu da nagrado, odškodnino in druge materialne ugodnosti in olajšave. S tem, da varuje popolno osebno pravico avtorja, skrbi država, da se njegova iznajdba, če je izvedljiva, sprejme v industriji in v drugih panogah proizvodnje. Pred avtorjem se odprejo nove perspektive, da bo videl delo svojega iznajditeljskega daru uresničeno v gospodarstvu. V tem je globoka moralna nagrada vsakemu vidnemu iznajditelju, ki je možna samo v socializmu. Ta moralna stran avtorjeve pravice postane še trdnejša, ker se v socializmu avtorjeva iznajdba uresniči v korist družbe, v korist delovnega ljudstva, ne pa za izkoriščevalca in mali krog monopolistov. Moralna vsebina avtorske iznajditeljske pravice pa dobi svoj materialni izraz tudi v tem, da razvoj tehnike, produktivnosti dela in proizvodnje obenem poveča splošno blaginjo vseh delovnih ljudi ter dvigne tako tudi materialno in kulturno raven samih iznajditeljev.

III

Iznajditeljska pravica je bila v stari Jugoslaviji tipično kapitalistična — patentna pravica. Ta pa je izgubila sleherno družbeno-ekonomsko podlago v socialistični zgraditvi naše države. Zato je bilo potrebno izdati nov zakon, ki naj uredi in utrdi nova družbena razmerja v novi Jugoslaviji na področju iznajditeljske delavnosti delovnih ljudi.

Predloženi zakon o iznajdbah in tehničnih izpopolnitvah podaja nova razmerja na področju iznajditeljstva s tem, da urejuje iznajditeljsko delavnost na novih, so-

cialističnih načelih. Iznajditeljska pravica, kakor izhaja iz predloga zakona, je zamišljena kot združitev osebnih koristi avtorja iznajdb in tehničnih izpopolnitev z družbenimi koristmi. Temeljna naloga nove iznajditeljske pravice je, da zaščiti koristi iznajditeljev, pionirjev in najboljših borcev za tehnični razvoj in socialistično zgraditev in da zavaruje popolno in pravočasno izkoriščanje iznajdb v vseh panogah narodnega gospodarstva naše države.

Iz teh temeljnih nalog pa izhajajo tudi druge važne značilnosti nove iznajditeljske pravice, kakor je zamišljena v predloženem zakonu.

1) Zakon ne obsega samo varstva iznajdb, temveč tudi varstvo tehničnih izpopolnitev (tehničnih izboljšanj in racionalizatorskih predlogov). Na tej črti se zakon odlikuje tudi po tem, da znanstveno določa pojme iznajdbe, tehničnega izboljšanja in racionalizatorskega predloga, določujoč obenem tudi tehnične izraze za te oblike iznajditeljstva.

2) Uvaja se iznajditeljsko spričevalo kot poseben način varstva, kot nova oblika socialistične iznajditeljske pravice. Varstvo te vrste zagotavlja iznajditelju poleg osebne iznajditeljske pravice tudi še iznajditeljsko nagrado in odškodnino in druge ugodnosti glede na tehnično važnost in koristnost iznajdbe. Po istem načelu so zavarovane tudi pravice avtorjev tehničnih izboljšanj in racionalizatorskih predlogov.

3) Vzporedno z iznajditeljskim spričevalom je kot poseben način varstva iznajditeljske pravice predvidena možnost pridobitve patenta. Tej možnosti je namenjena važna vloga pri uporabljanju tujih patentov, katerih uporabe se naša država, ki gradi socializem, kakor je bilo to v ZSSR, ne more odreči. Vendar pripada državi.

predkupna pravica glede iznajdb naših državljanov in sploh domačih iznadb, ki so zavarovane s patentom.

4) Sprejet je sistem obveznega preskusa novosti iznajdb, po katerem se novost ne preskuša samo glede na domače, temveč tudi glede na tuje iznajdbe. Iznajdba se torej ne more zavarovati, če se ne ugotovi, da je nova glede na svetovno tehniko.

5) Splošno vodstvo planiranja iznajditelske delavnosti in skrb za pravočasno uporabo vseh koristnih iznajdb in tehničnih izpopolnitev je posebna dolžnost Zvezne planske komisije. Neposredno vodstvo nad strokovno in administrativnopravno službo glede varstva iznajditelske pravice ima Zvezna uprava za iznajdbe. Ustrezne in podobne dolžnosti imajo glede tehničnih izpopolnitev uprave za iznajdbe pri republiških planskih komisijah.

6) Ministrstva in komiteji imajo kot vodstva 'posameznih gospodarskih panog vrsto dolžnosti glede na razvijanje, omogočanje, izmenjavo ter pravilno in pravočasno uporabo koristnih iznajdb in tehničnih izpopolnitev.

7) S tem, da ne prevzame država samo varstva, temveč tudi splošno skrb za iznajdbe, zagotavlja tehnično in drugo pomoč iznajditeljem, novatorjem in racionalizatorjem z mrežo posebnih ustanov (znanstvenih raziskovalnih institutov, birojev, laboratorijev).

8) Zakon vsebuje vrsto določb o upravnem in kazenskopravnem varstvu iznajditelske pravice naših delovnih ljudi — vse zato, da bi se pravilno in široko organizirala in uresničila iznajditelska delavnost in zavarovale osebne in premoženjske pravice avtorjev.

Iznajditelji, novatorji in racionalizatorji so pionirji gospodarske zgraditve naše države, vodniki delavskega

razreda v boju za izpolnitev in prekoračitev plana, v boju za socialistično preobrazbo naše države. Iznajditeljstvo v širšem pomenu, posebno pa novatorstvo in racionalizatorstvo, se je razvilo v splošnem socialističnem tekmovanju naših delovnih ljudi. Število iznajdb, tehničnih izpopolnitev in racionalizatorskih predlogov stalno raste, prav tako pa se večja njihova tehnična popolnost in splošna družbena koristnost. Samo v drugem tromesečju 1948 je bilo prejetih nad 2000 iznajdb in tehničnih izpopolnitev. Od tega števila je bilo odobrenih okrog 1500 predlogov novatorjev in racionalizatorjev. Od teh je 1300 predlogov že uporabljenih ali pa so v procesu uporabe v raznih panogah naše socialistične graditve.

Ta zakon je zato tako važen, ker bo njegova pravilna uporaba pripomogla k razvoju iznajditeljske delavnosti v naši državi in še več prispevala k temu, da se ustvarjalni talenti naših delovnih ljudi, prostih izkoriščanja ter kapitalističnih omejitev in zatiranj, uresničijo v njihovo osebno korist in v korist družbe.

Ta zakon pa naj bo tudi nov in zadnji opomin za odpravo vrste nepravilnosti, slabosti in napak pri organiziranju in varstvu iznajditeljstva v dosednji praksi. V vrsti pomanjkljivosti in slabosti se morajo takoj izkoreniniti vse tiste, ki se kažejo v nezadostni skrbi naših ustanov in vodstev za dosego ugodnih pogojev za razvoj iznajditeljstva ali v birokratičnem odnosu do iznajdb, posebno do novatorjev in racionalizatorjev; prav tako se morajo preprečiti vsi pojavi nepravilne cenoitve in nagraditve avtorjev, oklevanja pri dajanju tehnične in druge pomoči delovnim ljudem, ki imajo iznajditeljske pobude in nagnjenja.

Kot enega izmed prvih ukrepov za uresničenje nalog, postavljenih s tem zakonom, bo zvezna vlada po

predlogu Zvezne planske komisije obravnala, in izdala uredbe in druge predpise o sistemu nagrajevanja iznajditeljev, novatorjev in racionalizatorjev, o financiranju izdatkov za te predloge in pa o organizaciji Zvezne uprave za iznajdbe. Vsi naši zainteresirani državni organi, ustanove in podjetja, predvsem pa naša proizvodna ministrstva, direkcije in podjetja ter sindikalne organizacije morajo še močnejše razviti aktivnost za popularizacijo in usmeritev iznajditeljske delavnosti in za čim širšo vključitev delovnih ljudi v iznajditeljsko tekmovanje, ki pomeni novo in višjo obliko splošnega socialističnega tekmovanja v naši državi.

Prepričan sem, da bo Ljudska skupščina FLRJ posvetila posebno pozornost temu zakonskemu predlogu, ki je tako velikega pomena za razvoj naše industrije in naše tehnike, za vzpolnitev in prekoračitev petletnega plana in za nadaljnjo socialistično zgraditev naše države, ter da ga bo dala na dnevni red in uzakonila na svojem tretjem rednem zasedanju.

Beograd 8. novembra 1948.

*Predsednik Gospodarskega sveta,
predsednik Zvezne planske komisije:*

Boris Kidrič s. r.

Z A K O N

O IZNAJDBAH IN TEHNIČNIH IZPOPOLNITVAH*

Glede na odločilni pomen tehničnega napredka za socialistično zgraditev narodnega gospodarstva v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji in pa

zato da se pospeši in pravilno usmeri napredek tehnike kot neizogiben pogoj za razvoj industrije, kmetijstva in drugih panog narodnega gospodarstva;

zato da se omogoči vsestranska iznajditeljska delavnost delovnih ljudi v naši državi, v kateri ta delavnost ni več stvar kapitalističnega izkoriščanja in konkurence;

zato da se še bolj razširi iznajditeljska delavnost med širokimi množicami ne samo v vrstah znanstvenih raziskovalcev, inženirjev in tehnikov, ampak sploh med delavskim razredom, povsod kjer se dela v naši gospodarski graditvi;

zato da se priznajo in zavarujejo osebne in premoženjske pravice iznajditeljev, novatorjev in racionalizatorjev;

zato da se še bolj razvije ustvarjalno socialistično tekmovanje naših delovnih ljudi kot po-

* Ta zakon je bil razglašen z ukazom Prezidija Ljudske skupščine FLRJ št. 1646 z dne 1. decembra 1948, objavljen pa je bil v 108. številki Uradnega lista FLRJ z dne 15. decembra 1948.

memben pogoj za povečano storilnost dela in za razvoj iznajditeljskih, novatorskih in racionalizatorskih nagnenj in zmožnosti naših državljanov in da se ustvari novo socialistično razmerje do dela in

zato da se zagotovi mednarodno sodelovanje pri iznajdbah za tehnični, materialni in kulturni napredek vseh narodov ob spoštovanju načela vzajemnosti,

: z d a j a

LJUDSKA SKUPŠČINA FLRJ
ZAKON O IZNAJDBAH IN TEHNIČNIH IZPOPOLNITVAH

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Iznajditeljska delavnost državljanov v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji, njihove iznajdbe in tehnične izpopolnitve (racionalizacija), so pod posebnim varstvom in skrbjo države.

Država omogoča, spodbuja in razvija iznajditeljsko delavnost po uradih, ustanovah in podjetjih in posebno po znanstvenih raziskovalnih institutih, laboratorijih, zavodih in drugih raziskovalnih ustanovah.

2. člen

Pravice iz iznajdb in tudi pravice iz tehničnih izpopolnitev so z zakonom zavarovane.

Imetniki teh pravic so lahko državljanji, pa tudi delovni kolektivi in ustanove.

3. člen

Iznajdba po tem zakonu je nova ustvarjalna uporaba ustrežajočih naravnih zakonov, ki se kaže v rešitvi nekega tehničnega vprašanja (mehaničnega, kemičnega, elektrotehničnega, zootehničnega, biotehničnega itd.) in ki se da uresničiti na podlagi danih okoliščin v industriji ali kmetijstvu ali v kakšni drugi panogi narodnega gospodarstva.

Iznajdbe, ki pomenijo tudi znanstveno odkritje, se posebej upoštevajo.

4. člen

Iznajdba mora biti v svojem bistvu nova

Iznajdba se ne šteje za novo,

a) če je bila v tisku ali kako drugače objavljena in tako opisana, da jo strokovnjaki lahko uporabljajo;

b) če se v naši državi javno uporablja, razlaga ali razkazuje, tako da bi jo strokovnjaki lahko uporabili. Izjemoma se lahko šteje za novo takšna iznajdba, za katero je predpisano iznajditeljsko spričevalo, pa se že uporablja v naši državi na podlagi odredbe pristojnega državnega organa in zato, ker je njena takojšnja uporaba v narodnem gospodarstvu nujna.

5. člen

Tehnična izpopolnitev je ali tehnično izboljšanje ali pa racionalizatorski predlog.

Tehnično izboljšanje je nova ustvarjalna uporaba znanih metod in znajdb pri danem tehničnem postopku, ki pomeni racionalnejšo rešitev nekega tehničnega vprašanja.

Tehnično izboljšanje je po svoji naravi novatorstvo.

Racionalizatorski predlog pomeni popolnejšo ali boljšo izvedbo proizvodnega postopka z racionalnejšo

uporabo dane tehnične ureditve, danega materiala ali delovne sile ali z izboljšanjem gospodarske organizacije in neposrednega gospodarskega vodstva, ki pa ne pripada bistvenih novosti glede tehničnih konstrukcij ali tehničnih postopkov pri proizvodnji.

6. člen

Tehnično izboljšanje in racionalizatorski predlog se štejeta za nova, če do takrat nista bila znana ali če se nista uporabljala v dotični gospodarski panogi.

Različne osebe lahko obenem pridobijo v različnih gospodarskih panogah pravico iz istega tehničnega izboljšanja ali iz racionalizatorskega predloga, če so prišle do tega neodvisno druga od druge.

7. člen

Pravica iz iznajdbe oziroma iz tehnične izpopolnitve pripada samo pravim avtorjem iznajdb oziroma tehničnih izpopolnitev.

8. člen

Za tujce veljajo glede pridobivanja pravic, ki so določene s tem zakonom, mednarodne pogodbe. Če teh pogodb ni, velja načelo vzajemnosti.

III. VARSTVO PRAVIC IZ IZNAJDB

9. člen

Da je pravica iz iznajdbe zavarovana, se potrjuje z izdajo posebne državne listine.

Ta državna listina se izda v obliki iznajditeljskega spričevala ali v obliki patenta.

Vsak iznajditelj ima pravico, da izbere za svojo pravico iz iznajdbe enega od teh dveh načinov varstva.

10. člen

Zavarovanje se ne daje:

- a) za iznajdbe, katerih namen in uporaba sta v nasprotju z zakoni in z družbeno moralo v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji;
- b) za znanstvena pravila in načela kot takšna;
- c) za snovi, ki so izdelane kemično, in za tiste snovi, ki so namenjene za hrano ali krmo ali užitku ali za zdravila. Za nov postopek za izdelavo teh snovi pa se lahko da varstvo.

Iznajdbam, ki se tičejo snovi, ki so namenjene za zdravljenje, za hrano ali krmo ali pa užitku, pa niso izdelane kemično, se lahko da varstvo samo z iznajditeljskim spričevalom.

Patent se lahko izda samo za nov postopek pri izdelavi snovi, ki so našteje v prejšnjem odstavku tega člena.

1) Iznajditeljsko spričevalo

11. člen

Z iznajditeljskim spričevalom se prizna iznajditelju pravica iz njegove iznajdbe.

Ko dobi iznajditelj iznajditeljsko spričevalo, pridobi pravico do naslova iznajditelja. Iznajditelj lahko zahteva, da naj dobi iznajdba njegovo ime ali kakšno drugo posebno ime, ki pride na izdelek ali ovitek. Odločbo o tem izda državni organ, ki je pristojen za izdajo iznajditeljskega spričevala.

12. člen

Z izdajo iznajditeljskega spričevala postane izdelek iznajditeljevega ustvarjalnega dela splošno ljudsko premoženje; s tem pridobi država neposredno pravico, da uporablja iznajdbo.

38

Iznajditelju, ki dobí iznajditeljsko spričevalo, je od države zagotovljena gmotna odškodnina.

13. člen

Z izdajo iznajditeljskega spričevala prevzame država skrb za izvedbo iznajdbe.

Zadružne in druge družbene organizacije, ki so udeležene v socialističnem gospodarstvu, lahko uporabljajo iznajdbo, če se nanaša na njihovo delavnost, ki je določena z zakoni in splošnimi predpisi.

14. člen

Če je delalo pri iznajdbi več oseb skupaj, ima vsaka od njih pravico do iznajditeljskega spričevala, v katerem mora biti povedano, da je iznajdba sad njihovega skupnega dela (skupna iznajdba).

Če je nastala iznajdba pri iznajditeljevem delu v znanstvenem raziskovalnem institutu, konstrukcijskem zavodu, v preizkuševalni postaji, laboratoriju, ustanovi ali podjetju ali v zadružni ali drugi družbeni gospodarski organizaciji, ima pravico do iznajditeljskega spričevala iznajditelj, v spričevalu pa mora biti omenjena tista enota, v kateri je bila iznajdba napravljena.

Če je iznajdba sad skupnega dela, izkušenj in delovnega načina v ustanovi, podjetju ali v zadružni ali drugi družbeni gospodarski organizaciji, ne pa sad osebnega prizadevanja posameznih iznajditeljev ali skupine iznajditeljev, ima pravico do iznajditeljskega spričevala samo ustanova ali podjetje oziroma zadružna ali druga družbena gospodarska organizacija, v kateri je bila iznajdba napravljena (iznajdba ustanove).

15. člen

V tehle primerih se sme izdati samo iznajditeljsko spričevalo:

1) če je prišlo do iznajdbe pri iznajditeljevem raziskovalnem delu v znanstvenem raziskovalnem institutu, konstrukcijskem zavodu, preizkuševalni postaji, laboratoriju ali drugi državni, združni ali družbeni ustanovi ali podjetju;

2) če je prišlo do iznajdbe po zahtevi državnega urada, ustanove ali podjetja ali združne ali družbene organizacije;

3) če je dobil iznajditelj zaradi obdelave in izdelave iznajdbe denarno ali drugo gmotno podporo od državnega urada, ustanove ali podjetja ali združne ali družbene organizacije;

4) če je iznajden nov način zdravljenja bolezni, ki se je v praksi preizkusil in je bil potrjen od pristojnih organov;

5) če se je pridelala nova vrsta semen ali nova pomembnejša vrsta živine.

2) Patent

16. člen

S patentom pridobi iznajditelj lastninsko pravico glede svoje iznajdbe.

Ko iznajditelj dobi patent, pridobi pravico do naslova iznajditelja.

17. člen

Patent traja 15 let od dneva, ko se objavi iznajdba; za ta čas so zavarovane vse pravice njegovega lastnika po predpisih tega zakona.

Iznajditelj, ki je dobil patent, obdrži tudi po pretečenem roku naslov iznajditelja.

18. člen

Pravica, dobiti patent (pravica iz priglasitve patenta), in tudi pravica iz patenta preideta na iznajditeljeve dediče, vendar samo za tisti čas, dokler pravici veljata.

19. člen

Pravica, dobiti patent, in patent sam se lahko kupujeta in prodajata, lahko pa se tudi z drugim pravnim naslovom v celoti ali delno prenašata na koga drugega.

Lastnik patenta sme dati komu drugemu dovoljenje za popolno uporabo iznajdbe (popolna licenca) ali za njeno delno uporabo (delna licenca).

Državljan Federativne ljudske republike Jugoslavije ali tuj državljani mora kot lastnik patenta, ki je bil napravljen v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji, ponuditi patent ali pravico do uporabe patenta na prodaj najprej državi po pristojnem ministrstvu oziroma komiteju vlade FLRJ. Če da pristojno ministrstvo ali komite vlade FLRJ izjavo, da mu ni do patenta ali do pravice, uporabljati patent, sme lastnik prosto razpolagati s temi pravicami v skladu z določbami tega zakona.

20. člen

Če se izda patent komu, ki ni iznajditelj, mora biti po iznajditeljevi zahtevi vpisano tudi njegovo ime.

21. člen

Patent se sme izdati na ime več oseb, če ga zahtevajo vsi skupaj, vendar pa se jim deleži ne določijo.

22. člen

Ustanove, podjetja ali druge enote in tudi tisti, ki so pred priglasitvijo iznajdbe neodvisno od iznajditelja

iznajdbo že uporabljal: v naši državi, vendar pa ne javno, ali ki so pripravili vse za njeno uporabo, obdržijo pravico do nadaljnje uporabe, ne da bi morali dati odškodnino tistemu, ki je dobil za isto iznajdbo patent.

23. člen

Če lastnik patenta ali njegov dedič ne uporablja iznajdbe ne sam ne po drugih ali je ne uporablja v zadostni meri, ne more pa dokazati, da se ne da uporabljati, sme pristojno okrožno sodišče po preteku treh let od dneva, ko je bil izdan patent objavljen, odločiti, da se patent odvzame, oziroma odrediti popolno ali delno uporabo patenta (prisilna licenca).

To ne velja, če je lastnica patenta država.

24. člen

Če ima iznajdba poseben pomen za državo, pa se z lastnikom patenta oziroma licence ne da doseči sporazum o tem, da bi se prepustila pravica do uporabe iznajdbe državi, sme zvezna uprava za iznajdbe izdati odločbo o odvzemu patenta oziroma o prisilni licenci; obenem pa določi odškodnino za lastnika patenta oziroma licence.

25. člen

Iznajditelj, ki je dobil za iznajdbo patent, oziroma njegov dedič lahko zahtevajo če patenta niso prenesli na druge ali če jim niso dali licence, naj se patent zamenja z iznajditeljskim spričevalom.

26. člen

V postopku za izdajo patenta se morajo plačevati takse.

Za ohranitev zakonitega varstva izdanega patenta se določi postopna taksa, ki se plača vsako leto, dokler traja patent.

Vse pogodbe o dajanju licence in o prenosu pravice za pridobitev patenta in pravice iz patenta morajo biti registrirane pri zvezni upravi za iznajdbe.

3) Dopolnilne iznajdbe

27. člen

Iznajdba se šteje za dopolnilno, če se z njo izpolni temeljna iznajdba, za katero je iznajditelju že izdano iznajditeljsko spričevalo ali patent, in če se ne more uporabljati samostojno, brez prejšnje temeljne iznajdbe.

Da je dopolnilna iznajdba zavarovana, se potrdi z izdajo vezanega iznajditeljskega spričevala ali vezanega patenta.

28. člen

Če je za prejšnjo, temeljno iznajdbo izdano iznajditeljsko spričevalo, se izda za dopolnilno iznajdbo vezano iznajditeljsko spričevalo, če od dneva, ko je bilo izdano iznajditeljsko spričevalo za temeljno iznajdbo, ni preteklo več kot 15 let. Po tem roku se izda iznajditelju dopolnilne iznajdbe iznajditeljsko spričevalo kakor za samostojno iznajdbo.

Priglasitev dopolnilne iznajdbe, ki jo poda priglasitelj temeljne iznajdbe pred pretekom šestih mesecev od dneva, ko je bilo izdano iznajditeljsko spričevalo za temeljno iznajdbo, ima prednost pred vsako drugo priglasitvijo, ki jo poda kdo drug v istem roku.

29. člen

Če se temeljna iznajdba, za katero je izdano iznajditeljsko spričevalo, ne uporablja, ampak se uporabi šele v zvezi z dopolnilno iznajdbo, pripadajo odškodnina in pravice po tem zakonu obema iznajditeljema.

30. člen

Če je izdan za temeljno iznajdbo patent, se izda za dopolnilno iznajdbo po iznajditeljevi zahtevi vezano iznajditeljsko spričevalo ali vezan patent.

Če je izdan za dopolnilno iznajdbo vezan patent ali vezano iznajditeljsko spričevalo, se sme ta uporabljati ob istih pogojih kakor temeljna iznajdba.

31. člen

Če ima dopolnilna iznajdba, za katero je izdan vezan patent, poseben pomen za državo, pa se z njegovim lastnikom ne da doseči sporazum o tem, da bi prepuštil uporabo dopolnilne iznajdbe državi, sme pristojni državni organ izdati odločbo o odvzemu vezanega patenta oziroma o izdaji prisilne licence; obenem določi tudi odškodnino za lastnika vezanega patenta.

32. člen

Vezan patent izgubi veljavo obenem s temeljnim patentom.

Če se za temeljno iznajdbo izdano iznajditeljsko spričevalo ali patent prenehata veljati iz razlogov, ki se ne tičejo dopolnilne iznajdbe, postane vezano iznajditeljsko spričevalo oziroma vezan patent samostojno iznajditeljsko spričevalo oziroma samostojen patent.

V vseh drugih primerih veljajo za vezan patent tiste določbe, ki so v tem zakonu predpisane za samostojen patent.

III. ZAVAROVANJE TEHNIČNIH IZPOPOLNITEV

33. člen

Zavarovanje pravic iz tehničnih izboljšanj se potrdi z izdajo diplome o tehničnem izboljšanju, to je novatorske diplome.

Prejemnik diplome dobi naslov novatorja, ki se mora zmeraj vpisati v diplomu obenem z njegovim imenom.

34. člen

Zavarovanje pravic iz racionalizatorskih predlogov se potrdi z izdajo spričevala o racionalizatorskem predlogu, to je racionalizatorskega spričevala.

Prejemnik spričevala dobi s tem naslov racionalizatorja, ki se mora zmeraj vpisati v spričevalo obenem z njegovim imenom.

35. člen

Z izdajo novatorske diplome in racionalizatorskega spričevala dobi država pravico do uporabe, dotičnega tehničnega izboljšanja oziroma racionalizatorskega predloga.

Od države so novatorjem in racionalizatorjem zagotovljene odškodnina in druge pravice po tem zakonu in drugih predpisih, izdanih na njegovi podlagi.

Glede dolžnosti in pravic za uporabo tehničnih izpopolnitev veljajo ustrezno načela tega zakona o iznajdbah, za katere se daje iznajditeljsko spričevalo.

IV. PRAVICE IN DOLŽNOSTI IZNAJDITELJEV, NOVATORJEV IN RACIONALIZATORJEV

36. člen

Pravice in dolžnost iznajditeljev, novatorjev in racionalizatorjev se ravna po načelu, da je varstvo

njihovih osebnih koristi in varstvo družbenih koristi enotno, razen tega pa tudi po tem, kolikšna je družbena koristnost iznajdb in tehničnih izpopolnitev.

1) Pravice in dolžnosti lastnika iznajditeljskega spričevala

37. člen

Pravica tistega, ki je dobil za iznajdbo iznajditeljsko spričevalo, ni časovno omejena.

38. člen

Pravica do pridobitve iznajditeljskega spričevala in pravica iz izdanega iznajditeljskega spričevala preideta na iznajditeljeve dediče.

Če iznajditelj umre, preide pravica do odškodnine na njegove dediče.

39. člen

Iznajditelj, čigar iznajdba se sprejme v uporabo, ima pravico do odškodnine.

Iznajditelju, ki je dobil iznajditeljsko spričevalo, se sme dati nagrada, še preden se začne uporabljati njegova iznajdba, če je njena uporaba odložena zaradi tega, ker še ni dosežena tista tehnična stopnja, ki jo zahteva veljavni celotni gospodarski plan.

40. člen

Višina odškodnine se praviloma določa:

- a) glede na tehnični pomen in večjo ali manjšo družbeno koristnost iznajdbe;
- b) glede na prihranek in druge koristne učinke, ki jih ima njena uporaba za narodno gospodarstvo;
- c) glede na njeno popolnost;
- č) glede na trajnost njene uporabe in

46

d) glede njenega pomena za celotni gospodarski plan.

41. člen

Odškodnina za iznajdbo se izplača v enkratnem znesku ali v večkratnih zneskih ali pa tako, kakor to določi vlada FLRJ s posebnimi predpisi.

Pri določitvi odškodnine se upošteva tudi okoliščina, ali morebiti iznajdba glede enega dela tehničnega postopka ne pomeni obenem tudi tehničnega izboljšanja vsega postopka; v tem primeru dobi iznajditelj odškodnino tudi za tehnično izboljšanje.

42. člen

Višino odškodnine za iznajdbo in način njenega izplačila določi pristojni republiški oziroma zvezni minister ali predsednik komiteja ali pa vodilni organ za družne ali kakšne druge družbene organizacije, v katere pristojnost spada ustanova, podjetje ali druga enota, ki je dobila iznajdbo v uporabo.

Minister oziroma predsednik komiteja lahko pooblasti voditelje direktij, da določijo višino odškodnine za iznajdbo in način njenega izplačila, če so dobila podjetja, ki jih vodijo, pravico do uporabe iznajdbe.

Zoper odločbo o višini odškodnine in o načinu njenega izplačila je dovoljena pritožba na ministra, predsednika komiteja oziroma na najvišji organ zadružne ali kakšne druge družbene organizacije; če pa je izdal odločbo minister ali predsednik komiteja, je dovoljena pritožba na vlado ljudske republike oziroma na vlado FLRJ.

43. člen

Odškodnina za iznajdbo, ki je delo več oseb, se razdeli mednje na podlagi njihovega sporazuma.

Če je bilo izdano iznajditeljsko spričevalo na ime podjetja, ustanove, zavoda ali združne ali kakšne druge družbene gospodarske organizacije, pripada odškodnina za iznajdbo ustanove v obliki premij vsem sodelavcem glede na njihovo udeležbo pri iznajdbi.

44. člen

Za iznajdbo, ki jo napravi kdo v državni službi ali pri delu v kakšni družbeni ali združni organizaciji, pripada iznajditelju odškodnina ne glede na njegov uradni položaj ali poklic.

Iznajditelj izgubi pravico do odškodnine, če je vedel, da se njegova iznajdba uporablja, pa ni uveljavil svoje pravice do odškodnine v treh letih po dnevu nastanka te pravice.

45. člen

Iznajditelju, čigar iznajdba je določena za uporabo, gredo vse davčne in druge ugodnosti in olajšave, ki so predpisane za avtorje znanstvenih, književnih in umetniških del; lahko pa so deležni tudi drugih ugodnosti, ki jih predpiše vlada FLRJ.

Ob enakih zakonitih pogojih pripada iznajditelju prednostna pravica za doseg položaja ali poklica v znanstvenih raziskovalnih ustanovah v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

Iznajditelj ima pravico sodelovati pri izdelavi in preizkusu svoje iznajdbe. Pristojni republiški oziroma zvezni minister ali predsednik komiteja sme izjemoma določiti drugače, če to terjata državna potreba.

46. člen

Dolžnosti iznajditelja so:

- a) da sam skrbi za izvedbo in nadaljnjo izpopolnitev svoje iznajdbe;

- b) da jo natančno in jasno opiše;
- c) da da organom, ki jo izdelujejo ali uporabljajo, vse gradivo in vse potrebne podatke o njej in
- č) da obdrži kot zaupne vse podatke o iznajdbi, katerih objava bi bila za državo škodljiva.

Enake dolžnosti ima tudi iznajditelj, ki zahteva patentno pravico.

2) Pravice in dolžnosti novatorjev in racionalizatorjev

47. člen

Pravice novatorjev iz tehničnih izboljšanj in pravice racionalizatorjev, iz racionalizatorskih predlogov se ne morejo prenašati na druge.

Té pravice niso časovno omejene. Predsednik zvezne oziroma republiške planske komisije pa sme razglasiti, da je pravica iz neke tehnične izpopolnitve ugasnila, ker je splošno stanje tehnike že prekosilo takšno tehnično izpopolnitev, ki se uporablja.

48. člen

Avtorji tehničnih izboljšanj in racionalizatorskih predlogov imajo pravico do naslova novatorja oziroma racionalizatorja.

49. člen

Višina odškodnine in način njenega izplačila novatorjem in racionalizatorjem, katerih predlogi so sprejeti v uporabo, se določita po zasebnih predpisih, ki jih izda vlada FLRJ v skladu s pravili o odškodnini iznajditeljem.

50. člen

Urad, ustanova, podjetje in združna in druga družbena gospodarska organizacija, ki je prva začela

uporabljati neko tehnično izpopolnitev še pred izdajo diplome o tehničnem izboljšanju oziroma še pred izdajo spričevala o racionalizatorskem predlogu, sme določiti novatorju oziroma racionalizatorju začasno odškodnino v obliki premije.

51. člen

Vlada FLRJ lahko določi s posebnimi predpisi, v katerih primerih in s kakšnimi pogoji sme preiti pravica do odškodnine na dediče novatorjev ali racionalizatorjev.

52. člen

Novatorji in racionalizatorji imajo pravico do ugodnosti kakor iznajditelji.

53. člen

Novatorji in racionalizatorji imajo enake dolžnosti, kakor jih določa ta zakon za iznajditelje.

V. VODSTVO IN POSPEŠEVANJE IZNAJDITELJSKE DELAVNOSTI

54. člen

Zvezna planska komisija je najvišji državni organ, ki vodi in pospešuje iznajditeljsko delavnost.

Naloga zvezne planske komisije je, da v splošnem načrtno vodi iznajditeljsko delavnost, da skrbi za njen razvoj in za pravilno in pravočasno uporabo vseh koristnih iznajdb in tehničnih izpopolnitev, obenem pa tudi, da skrbi za varstvo pravic iznajditeljev, novatorjev in racionalizatorjev.

55. člen

V okviru zvezne planske komisije se ustanovi zvezna uprava za iznajdbe kot osrednji državni organ za neposredno varstvo iznajdb.

Zvezna uprava za iznajdbe:

- a) preizkuša novost priglašenih iznajdb;
- b) registrira iznajditeljska spričevala in patente;
- c) objavlja v posebnih publikacijah za izdana iznajditeljska spričevala in patente opise in načrte iznajdb; objavlja načrte in opise pomembnejših tehničnih izpopolnitev;
- č) izdaja »Vestnik za iznajdbe«;
- d) skrbi za mednarodno zamenjavo publikacij o iznajdbah in za strokovne informacije o najnovejših iznajdbah v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji in v drugih državah in
- e) opravlja druga opravila, ki so določena s tem zakonom in s predpisi, izdanimi na njegovi podlagi.

56. člen

V okviru republiških planskih komisij se ustanovijo uprave za iznajdbe. Naloga teh uprav je, da vodijo splošen razvid o tehničnih izboljšanjih in racionalizatorskih predlogih, ki se priglašajo po republiških uradih, ustanovah, podjetjih in združenjih in drugih družbenih gospodarskih organizacijah; da objavljajo kratke podatke o tehničnih izboljšanjih in racionalizatorskih predlogih; da zamenjujejo gradivo o tehničnih izpopolnitvah z upravami za iznajdbe v drugih ljudskih republikah; da pošiljajo zvezni upravi za iznajdbe obvezna poročila o tehničnih izboljšanjih in racionalizatorskih predlogih in da opravljajo tudi druga opravila, katerá jim določi zvezna uprava za iznajdbe.

57. člen

Ministrstva in komiteji vlade FLRJ, ministrstva in komiteji vlad ljudskih republik in glavne združne zveze imajo nalogo: da v okviru svoje pristojnosti

organizirajo iznajditeljsko delavnost; da vodijo razvid o iznajdbah in tehničnih izpopolnitvah v svoji gospodarski panogi in da skrbijo za njihovo izdelavo in uporabo; da sami izdelujejo velike iznajdbe in tehnične izpopolnitve in da sestavljajo načrte za njihovo uporabo; da predlagajo načrte za uporabo pomembnejših iznajdb v potrditev vladj FLRJ oziroma vladj ljudske republike; da organizirajo poskusne ustanove in postaje za izdelavo iznajdb; da pošiljajo iznajdbe ministrstvu za zunanjo trgovino za njihovo patentiranje in za uporabo v tujini in da opravljajo vsa opravila, ki so določena s tem zakonom in s predpisi, izdanimi na njegovi podlagi.

58 člen

Podjetja in druge gospodarske enote in znanstveni raziskovalni instituti in zavodi imajo kot neposredni organi za vodstvo iznajditeljske delavnosti dolžnost: da vsak na svojem področju podpirajo iznajditeljsko delavnost, pospešujejo njen razvoj in jo naravnajo k reševanju najpomembnejših tehničnih nalog v dani proizvodilni panogi; da sami izdelujejo in preizkušajo iznajdbe in tehnične izpopolnitve in preizkušajo njihovo koristnost; da si prizadevajo, da se koristne iznajdbe in tehnične izpopolnitve pravočasno in do kraja uporabijo v gospodarstvu; da varujejo avtorje iznajdb in tehničnih izpopolnitev glede njihovih pravic in da opravljajo vsa druga opravila, ki so določena s tem zakonom in s predpisi, izdanimi na njegovi podlagi.

Glede iznajditeljskega dela v zadrugah opravljajo te dolžnosti neposrednega vodstva okrajne zadrugne zveze.

59. člen

Podjetja in druge gospodarske enote in znanstveni raziskovalni instituti in zavodi se pri izpolnjevanju svojih dolžnosti, ki se tičejo neposrednega vodstva iznajditeljske delavnosti, opirajo na sindikate, posebno zato, da dobijo podporo množic za iznajditeljsko delo in za razvoj iznajditeljskega prizadevanja pri delovnih ljudeh.

VI. POSTOPEK ZA PRIDOBITEV PRAVIC IZ
IZNAJDB IN PRAVIC IZ TEHNIČNIH
IZPOPOLNITEV

1) Postopek za pridobitev pravic iz iznajdb.

a) Priglasitev

60. člen

Priglasitev za izdajo iznajditeljskega spričevala poda iznajditelj ali njegov dedič ali pa, če sam iznajditelj to zahteva, ustanova oziroma podjetje, v katerem je bila iznajdba napravljena. Priglasitev za izdajo iznajditeljskega spričevala se mora podati za vsako iznajdbo posebej.

Iznajdbe je treba priglasiti ministrstvu ali komiteju vlade FLRJ ali ministrstvu za komunalne zadeve ljudske republike oziroma glavni zadržni zvezi, kamor spada iznajdba po svoji naravi in po svojem namenu.

61. člen

Priglasitev je treba podati prismoeno. Obsegati mora: priimek in ime iznajditelja, poklic, stalno oziromačasno prebivališče, naslov (pri tujih državljanih tudi navedbo državljanstva) in strokovno ime iznajdbe. Če poda priglasitev pooblaščenec, mora obsegati tudi o njem iste podatke kakor o iznajditelju. Priglasitvi

morajo biti priloženi opis iznajdbe in vsi potrebni načrti.

Bistvo iznajdbe mora biti razloženo jasno, natančno in popolno, tako da se iz opisa vidi, v čem je njena novost, in da se na podlagi tega opisa lahko tudi izvede. Na koncu opisa mora iznajditelj povedati, kakšno varstvo zahteva za svojo iznajdbo.

Priglasitev, opis in načrti se predložijo v treh izvodih.

Če priglasitev ni sestavljena v predpisani obliki, povabi pristojni organ priglasilca, da naj jo popravi ali dopolni v določenem roku.

62. člen

Pri priglasitvah se ravna prednostna pravica po dnevu in uri, ko je pristojni organ priglasitev sprejel. O sprejeti priglasitvi se izda potrdilo z navedbo dneva in ure izročitve.

Če priglasitvi niso bili priloženi opis in potrebni načrti, se šteje kot dan sprejema dan, ko so bili sprejeti opis in načrti.

63. člen

Priglasilec lahko v tridesetih dneh po dnevu, ko je pristojni organ sprejel priglasitev, dopolni ali popravi predložen opis in načrte, če s tem ne spremeni bistva iznajdbe. Če dopolnitve in popravki, ki so pozneje predloženi, spremenijo bistvo iznajdbe, se šteje, da je bila iznajdba priglašena takrat, ko je pristojni organ sprejel te dopolnitve in popravke; od takrat ima iznajdba prednostno pravico. Za vsako priglasitev se prizna ena sama prednostna pravica.

Dopolnitve in popravki se podajo v treh izvodih

Če priglasilec to zahteva, sme pristojni državni organ podaljšati rok za dopolnitve in popravke največ za tri mesece od dneva, ko je bila priglasitev sprejeta.

Sprejeta priglasitev oziroma pozneje sprejete dopolnitve in popravki se pošljejo v nadaljnje obravnavanje najpozneje v desetih dneh.

b) Preizkus novosti iznajdb in njihove tehnične izvedljivosti

64. člen

Pri vsaki priglášeni iznajdbi se preizkusi, ali ima kaj bistveno novega in ali je tehnično izvedljiva

65. člen

Preizkus (ekspertizo) glede novosti iznajdbe in njene tehnične izvedljivosti napravi zvezna uprava za iznajdbe.

Iznajdba se preizkusi s primerjavo iznajditeljskih spričeval in patentov, ki so bili že prej izdani doma in v tujini, na podlagi literature, ki je bila izdana doma in v tujini, in na podlagi poročila o uporabi iznajdbe.

Zvezna uprava za iznajdbe mora poročilo o preizkusu poslati organu, ki ji je poslal priglasitev iznajdbe, najpozneje v dveh mesecih po dnevu, ko jo je sprejela. Poročilo o preizkusu iznajdbe, ki je bila priglášena glavni združni zvezi, pošlje uprava pristojnemu ministru oziroma komiteju. V opravičenih primerih določi predsednik zvezne planske komisije podaljšanje tega roka.

c) Preizkus tehnične uporabljivosti in koristnosti iznajdb

66. člen

Vsaka priglášena iznajdba se pošlje v preizkus glede svoje tehnične uporabljivosti in koristnosti, in si-

cer najpozneje v desetih dneh, potem ko je bil potrjen sprejem njene prigrasitve.

Ministrstvo ali komite, ki sprejme prigrasitev, jo pošlje znanstvenemu raziskovalnemu institutu ali postaji, zavodu, laboratoriju ali podjetju, da se iznajdba preizkusi.

Voditelji teh enot morajo storiti vse, da se preizkusi tehnična uporabljivost in koristnost iznajdbe in poda mnenje o njej v tridesetih dneh po dnevu, ko je bila prigrasitev sprejeta.

Pristojni minister lahko na obrazloženo zahtevo ta rok podaljša.

67. člen

Ce se za iznajdbo ugotovi, da je tehnično izvedljiva in koristna, se takoj uporabi v proizvodnjavi, četudi iznajditeljsko spričevalo še ni izdano.

Prigrasilec iznajdbe, ki jo že uporabljajo, se šteje za avtorja tehničnega izboljšanja in dobi pravico do odškodnine za tehnično izboljšanje. Ko se pozneje izda iznajditeljsko spričevalo, dobi avtor vse pravice, ki pripadajo iznajditelju.

Ustanova, podjetje ali organizacija, ki je prevzela uporabo iznajdbe, mora to sporočiti pristojnemu ministrstvu oziroma komiteju in, upravi za iznajdbe.

č) Odločbo o izdaji oziroma zavrnitvi izdaje iznajditeljskega spričevala

68. člen

Ce pristojni organ, ki je sprejel poročilo o preizkusu, ugotovi, da se za iznajdbo lahko izda iznajditeljsko spričevalo, mora v enem mesecu po dnevu, ko je bilo sprejeto poročilo o preizkusu, izdati odločbo o izdaji iznajditeljskega spričevala.

Če misli pristojni organ na podlagi poročila o preizkusu, da iznajdbe ni mogoče sprejeti v predlaganem obsegu ali da za njo sploh ni mogoče izdati iznajditejskega spričevala, sporoči to prigrasilecu z navedbo svojih razlogov in podatkov preizkusa (nazen zaupnih), glede katerih ima prigrasilec pravico podati izjavo v roku, ki se mu določi.

Po sprejemu prigrasilčeve izjave odloči pristojni organ, da se iznajditeljsko spričevalo izda ali pa da se njegova izdaja zavrne.

69. člen

Pristojni organ mora v svoji odločbi o izdaji iznajditeljskega spričevala priobčiti prigrasilecu tudi načrt formulacije iznajdbe (formulo iznajdbe). Prigrasilec ima pravico podati v tridesetih dneh po sprejemu odločbe predsedniku Zvezne planske komisije pritožbo, in sicer tako zoper odločbo o izdaji iznajditeljskega spričevala kakor tudi zoper odločbo o njeni zavrnitvi. Predsednik Zvezne planske komisije izda dokončno odločbo.

d) Izjeme glede izdaje patenta

70. člen

Glede prigrasitve za izdajo patenta, glede preizkusa novosti in tehnične izvedljivosti na ta način prigrasjenih iznajdb kakor tudi glede odločbe o zavrnitvi izdaje patenta, se uporabljajo predpisi, ki veljajo za iznajditeljska spričevala, s temile izjemami:

- 1) Prigrasitev za izdajo patenta poda v enem izvodu: z dvema opisoma in dvema načrtoma iznajditelj ali njegov pravni naslednik oziroma njun pooblaščenec neposredno zvezni upravi za iznajdbe.
- 2) Odločbo o izdaji oziroma zavrnitvi izdaje patenta izda zvezna uprava za iznajdbe najpozneje v petnajstih

dneh po preteku roka, ki je določen za preizkus novosti in tehnične izvedljivosti iznajdbe. Zoper to odločbo se lahko vloži pritožba na predsednika Zvezne planske komisije.

3) Če ugotovi pristojni organ, da se patent spričo novosti in izvedljivosti iznajdbe lahko izda, se objavi priglasitev v »Vestniku za iznajdbe« in se priobči pri-
glasilčevo in iznajditeljevo ime, zahteva za izdajo pa-
tenta in opis njegove vsebine (formula patenta).

4) Državni uradi, ustanove, podjetja, združbe in
druge družbene organizacije in tudi vsak državljan
smejo v treh mescih od dneva, ko je bila pri-
glasitev objavljena, podati obrazložene ugo-
vore zoper izdajo patenta in izpodbijati zahtevo za
njegovo izdajo, njegovo formulo glede novosti ali teh-
nične izvedljivosti iznajdbe in tudi avtorstvo patenta.
O teh ugovorih odloči zvezna uprava za iznajdbe.

5) Tisti, ki živijo stalno v tujini, opravijo vse, kar
je potrebno za izdajo patenta, po trgovski zbornici
FLRJ, in sicer samj ali pa po pooblaščenju.

Priglasitve za izdajo patenta se ne preizkušajo
glede tehnične uporabljivosti in koristnosti iznajdb.

e) Registracija in objava

71. Člen

Če priglasilec ni podal pritožbe ali ko postane
odločba po njegovi pritožbi pravnomočna, pošlje pri-
stojni organ odločbo o izdaji iznajditeljskega spriče-
vala zvezni upravi za iznajdbe.

Zvezna uprava za iznajdbe je pristojna za to, da
ugotovi končno formulo iznajdbe, in za to, da regi-
strira in objavi izdajo iznajditeljskega spričevala.

Zvezna uprava za iznajdbe lahko zavrne registracijo iznajditeljskega spričevala, če priglašena iznajdba ne ustreza pogojem, ki so določeni v tem zakonu.

Zvezna uprava za iznajdbe mora to svojo odločbo sporočiti prigrasilecu in pristojnemu ministrstvu oziroma komiteju najpozneje v tridesetih dneh, potem ko sprejme spis glede registracije.

Zoper odločbo je dovoljena pritožba na predsednika zvezne planske komisije, čigar odločba je dokončna.

72. člen

Če ni ugovorov zoper objavljeno priglasitev za izdajo patenta ali če so bili ti ugovori zavrtnjeni, izda zvezna uprava za iznajdbe odločbo o izdaji patenta in o njegovi registraciji in objavi.

73. člen

Registrirane iznajdbe se objavijo v »Vestniku za iznajdbe«.

f) Izdaja iznajditeljskega spričevala in patenta

74. člen

Po opravljeni registraciji se izda iznajditeljsko spričevalo oziroma patent.

Za izdajo iznajditeljskega spričevala je pristojno ministrstvo ali komite, ki mu je bila podana priglasitev iznajdbe, patent pa izda zvezna uprava za iznajdbe.

Iznajditeljsko spričevalo podpiše minister oziroma predsednik komiteja. Patent podpiše predsednik zvezne planske komisije ali pa po njegovem pooblastilu voditelj zvezne uprave za iznajdbe.

75. člen

Ce je napravilo iznajdbo več oseb (skupna iznajdba), se izda vsakemu posebno iznajditeljsko spričevalo, v katero pa se vpišejo tudi imena vseh iznajditeljev sodelavcev. Tisti, ki so iznajditelju pomagali pri tehničnem delu, se ne štejejo za iznajditelje.

Za iznajdbo ustanove se izda spričevalo na ime ustanove, instituta, zavoda, laboratorija, podjetja ali združbe ali druge družbene gospodarske organizacije, katere kolektiv je napravil iznajdbo brez lastne spodbude posameznikov.

Za iznajdbo, ki je bila napravljena pri iznajditeljevem delu v ustanovi, institutu, zavodu, laboratoriju, podjetju ali organizaciji, se izda iznajditeljsko spričevalo pravemu iznajditelju, pri tem pa se navede tudi organizacijska enota, v kateri je bila iznajdba napravljena in izdelana.

76. člen

Oblika iznajditeljskega spričevala je enotna za vso Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo in jo predpiše vlada FLRJ.

77. člen

Vse vloge in listine, ki se tičejo izdaje iznajditeljskega spričevala, so proste taks.

Vse stroške in takse za izdajo patenta in za izdani patent mora plačati priglasilec iznajdbe. Če se stroški in takse za izdani patent ne plačajo v določenem roku, preneha njegova veljavnost.

2) Postopek za pridobitev pravic iz tehničnih izpopolnitev

78. člen

Tehnično izboljšanje ali racionalizatorski predlog se prihlasi uradu, ustanovi, podjetju ali drugi enoti, v katere delovno področje spada tehnična izpopolnitev.

Priglasitev, ki se poda podjetju ali njemu ustrežajoči organizacijski enoti, mora biti preizkušena najpozneje v desetih dneh. Če se poda priglasitev direktiji, mora biti preizkušena v dvajsetih dneh, če pa se poda ministrstvu oziroma komiteju, pa najpozneje v enem mesecu po dnevu njenega sprejema.

Priglasitev se vloži pismeno, izjemoma pa se lahko poda tudi ustno. Podjetja, ustanove, zavodi, laboratoriji, znanstveni raziskovalni instituti poskusne postaje in združbe in druge družbene gospodarske organizacije morajo dajati prigrasilec vso tehnično in strokovno podporo in tudi formulirati njegovo priglasitev, če je avtorju tehnične izpopolnitve takšna podpora potrebna. Priglasitev pa podpiše zmeraj sam avtor.

79. člen

V roku, ki je določen za preskus priglasenih tehničnih izboljšanj ali racionalizatorskih predlogov, mora biti izdana odločba, s katero se izboljšanje ali predlog sprejme v uporabo ali se zavrne ali pa se začasno sprejme za nadaljnje preskušanje ali eksperimentiranje. To odločbo je treba takoj sporočiti prigrasilecu.

80. člen

Če urad, ustanova, podjetje ali druga enota ne sprejme predloženega tehničnega izboljšanja ali racionalizatorskega predloga, ima prigrasilec pravico pritožbe na pristojnega ministra oziroma predsednika komiteja pri vladi FLRJ ali pri vladi ljudske republike. Njuna odločba je dokončna.

81. člen

Diplomo o tehničnem izboljšanju oziroma sprejeto o racionalizatorskem predlogu izda urad, usta-

nova, podjetje ali enota, ki je priglasitev sprejela in ki je preizkusila izvedljivost predloženega izboljšanja ali predloga.

Pred izdajo te diplome oziroma spričevala pošlje urad, ustanova, podjetje oziroma enota republiškega ali lokalnega pomena odločbo o sprejemu izboljšanja ali predloga obenem z njunim opisom upravi za iznajdbe pri republiški planski komisiji.

Zvezni uradi, ustanove, podjetja ali druge enote pošljejo odločbo o sprejemu predloženega tehničnega izboljšanja ali racionalizatorskega predloga z njunim opisom zvezni upravi za iznajdbe.

82. člen

Republiška uprava za iznajdbe oziroma zvezna uprava za iznajdbe ima pravico podajati ugovore glede pravilnosti izdanih odločb o priznanju pravic iz tehničnih izpopolnitev.

Najpozneje v petnajstih dneh po sprejemu teh odločb morata poslati ves spis obenem s svojim ugovorom pristojnemu republiškemu oziroma zveznemu ministrstvu ali komiteju.

Minister oziroma predsednik komiteja pregleda spis in izda dokončno odločbo, s katero potrdi odločbo svojih ustanov, podjetij ali enot o izdaji diplome za tehnično izboljšanje oziroma o izdaji spričevala za racionalizatorski predlog ali pa razveljavi njihovo odločbo o ugotovitvi pravic iz predlaganih tehničnih izpopolnitev.

83. člen

Uradi, ustanove, podjetja in združene in druge družbene gospodarske organizacije izdajo priglasilcu tehničnega izboljšanja diplomu, priglasilcu racionalizatorskega predloga pa spričevalo najpozneje v desetih

dneh, potem ko so sprejele pritrdilno mnenje republiške oziroma zvezne uprave za iznajdbe oziroma najpozneje v desetih dneh, potem ko so sprejele odločbo ministra ali predsednika komiteja, s katero se potrjuje njihova odločba o priznanju pravic iz tehničnih izboljšanj ali racionalizatorskih predlogov.

84. člen

Oblika diplome o tehničnem izboljšanju oziroma spričevala o racionalizatorskem predlogu je enotna za vso Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo, predpiše pa jo predsednik zvezne planske komisije.

VII. SPORI

1) Spori o pravilnosti izdanih iznajditeljskih spričeval in patentov

85. člen

Državni uradi, ustanove, podjetja, združne in druge družbene organizacije in tudi posamezni državljani imajo pravico, da izpodbijajo izdajo iznajditeljskega spričevala ali patenta, kar se tiče novosti iznajdb, kot nepravilno. Tožbe za izpodbijanje novosti izdanih iznajditeljskih spričeval ali patentov se vlagajo pri zvezni upravi za iznajdbe.

Tožba se sme vložiti v enem letu od dneva, ko je bila objavljena izdaja iznajditeljskega spričevala; če pa do objave ni prišlo, pa v enem letu od dneva, ko je bilo iznajditeljsko spričevalo izdano.

Tožba za izpodbijanje novosti patenta se sme vložiti ves čas, dokler velja patent.

86. člen

Državni uradi, ustanove, podjetja, združne in druge družbene organizacije in tudi vsak državljan imajo

pravico izpodbijati izdani patent zaradi tega, ker je imel iznajditelj pravico dobiti samo iznajditeljsko spričevalo.

Pritožbe se vlagajo pri zvezni upravi za iznajdbe.

Pritožba se sme vložiti v enem letu od dneva, ko je bil patent izdan.

87. člen

Državni uradi, ustanove, podjetja, združbe in druge družbene organizacije in tudi vsak državljan lahko izpodbijajo izdano iznajditeljsko spričevalo ali patent zaradi tega, ker tisti, ki je naveden kot iznajditelj, ni pravi iznajditelj.

Vse spore glede tega, kdo je iznajditelj, razsoja pristojno okrožno sodišče.

Tožba se sme vložiti v enem letu od dneva, ko je bila objavljena izdaja iznajditeljskega spričevala ali patenta, če pa do objave ni prišlo, pa v enem letu od dneva, ko je bilo iznajditeljsko spričevalo izdano.

V skladu z določbami tega člena se lahko izpodbija tudi avtorstvo tehničnega izboljšanja ali nacionalizatorskega predloga.

88. člen

Pravnomočna odločba o razveljavitvi iznajditeljskega spričevala ali patenta se objavi v »Vestniku za iznajdbe«.

2) Spori o višini odškodnine in o načinu in roku njenega izplačila

89. člen

Lastniki pravic iz iznajditeljskih spričeval, tehničnih izboljšanj ali nacionalizatorskih predlogov imajo

pravico, izpodbijati določitve odškodnine, ki jim po zakonu pripada, kot nepravilno.

Pritožba se vloži na starešino organizacijske enote, ki je višja od tiste, ki je izdala odločbo o odškodnini. Odločba ministrna oziroma predsednika komiteja je dokončna.

Zoper končno odločbo o višini odškodnine imajo lastniki pravic iz iznajditeljskih, spričeval, tehničnih izboljšanj ali racionalizatorskih predlogov pravico, vložiti tožbo pri pristojnem sodišču.

90. člen

Če je kršen način ali rok za izplačilo odškodnine, se vloži tožba pri pristojnem rednem sodišču.

VIII. IZNAJDBE IN TEHNIČNE IZPOPOLNITVE ZAUPNE NARAVE

91. člen

Vse iznajdbe in tehnične izpopolnitve, ki se tičejo narodne obrambe, veljajo kot zaupne.

Tudi vsaka druga iznajdba in tehnična izpopolnitev se lahko ob priglasitvi razglasi za zaupno. Odločba, da je iznajdba ali tehnična izpopolnitev razglašena za zaupno, se sporoči takoj priglasilcu, iznajditelju in vsem organom, ki sodelujejo pri postopku za varstvo in pridobitev pravic iz iznajdb ali tehničnih izpopolnitev. Organ, ki je pristojen za to, da sprejema priglasitev iznajdb ali tehničnih izpopolnitev, sme razglasiti posamezno iznajdbo oziroma tehnično izpopolnitev za zaupno.

Iznajditelj, čigar iznajdba je zaupne narave, ali tisti, čigar tehnično izboljšanje ali racionalizatorski predlog je takšne narave, mora storiti vse, kar le

more, da se obvaruje dotična iznajdba, tehnično izboljšanje ali racionalizatorski predlog pred razglasitvijo in da ga takoj izroči pristojnemu državnemu organu.

92. člen

Iznajditelj, čigar iznajdba utegne imeti pomen za narodno obrambo, mora posebej izročiti prijavitev iznajdbe ministrstvu za narodno obrambo. Tisti, ki prebivajo v tujini, prijavijo iznajdbo, ki utegne imeti pomen za narodno obrambo, po pooblaščenem organu ministrstva za narodno obrambo.

93. člen

Prizadeti državni organi morajo poskrbeti za vso tehnično in drugo podporo avtorjem iznajdb ali tehničnih izpopolnitev, ki so zaupne narave, da se obvaruje njihova zaupnost.

Minister za narodno obrambo predpiše posebna navodila glede ravnanja pri preizkušanju, varovanju in uporabi iznajdb in tehničnih izpopolnitev, ki se tičejo narodne obrambe.

Vsi državni organi, ustanove, podjetja, združbe in druge družbene organizacije morajo posebej poskrbeti za hranitev vseh podatkov o iznajdbah in tehničnih izpopolnitvah, ki veljajo ali pa so razglašene kot zaupne.

IX. PATENTIRANJE IN PRIDOBITEV PATENTOV V TUJINI IN ZASTOPANJE TUJCEV V FEDERATIVNI LJUDSKI REPUBLIKI JUGOSLAVIJI

94. člen

Iznajdbe, ki so napravljene v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji, ali iznajdbe, ki jih napravijo dr-

66

žavljeni Federativne ljudske republike Jugoslavije v tujini, se smejo patentirati in uporabiti v tujini samo, če je bila iznajdba priglašena poprej pristojnemu organu v naši državi in če je bilo dobljeno dovoljenje od ministrstva za zunanjo trgovino in od pristojnega ministrstva oziroma komiteja, v katerega gospodarsko panogo spada iznajdba.

Glede varstva iznajditeljevih pravic v tujini velja za iznajditeljsko spričevalo isto kakor za patent. Glede patentiranja iznajdbe, za katero je bilo izdano iznajditeljsko spričevalo, ima Federativna ljudska republika Jugoslavija pravico lastnika patenta.

Če se priglasí patent v tujini, se navede v priglasitvi poleg imena države tudi ime iznajditelja.

95. člen

Tuji, ki zahtevajo ali ki imajo kakšno pravico v naši državi, morajo imeti pooblaščenca, ki je državljan Federativne ljudske republike Jugoslavije, razen če ne zahtevajo, da zastopa njihove pravice trgovska zbornica pri ministristvu za zunanjo trgovino FLRJ.

Pooblaščenči smejo biti odvetniki in patentni inženirji.

Natančnejše predpise o zastopanju in o pooblaščenjih predpiše predsednik zvezne planske komisije v sporazumu z ministrom za pravosodje FLRJ.

X. KAZENSKOPRAVNO VARSTVO

96. člen

Za storilca posebnega kaznivega dejanja zoper iznajdbe se šteje:

- 1) kdor si lasti tujo iznajditeljsko pravico;
- 2) kdor si lasti tujo pravico iz tehnične izpopolnitve;

3) kdor neupravičeno uporablja iznajdbo, katere uporaba pripada državi;

4) kdor neupravičeno uporablja tuji patent ali licenco;

5) kdor neupravičeno razglasi bistvo tuje iznajdbe pred njeno objavo v »Vestniku za iznajdbe«;

6) iznajditelj, novator ali racionalizator, ki krši tajnost iznajdb ali tehničnih izpopolnitev, ki so po svoji naravi zaupne, ali pa so razglašene kot takšne;

7) državljan Federativne ljudske republike Jugoslavije, ki v tujini patentira ali uporabi iznajdbe brez privolitve pristojnega državnega organa Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Storilci dejanj, naštetih v prejšnjih odstavkih, se kaznujejo s kaznijo odvzema prostosti do treh let in z denarno kaznijo.

97. člen

Vsako dejanje, s katerim se protipravno prekrši tajnost iznajdb ali tehničnih izpopolnitev in ki ga stori uradna oseba, pomeni ustrežajoče kaznivo dejanje zoper uradno dolžnost, in se kaznuje po zakonu o kaznivih dejanjih zoper uradno dolžnost če kršitev državne tajnosti na področju iznajdb ne pomeni hujšega kaznivega dejanja.

98. člen

Uradna oseba, ki namenoma ali iz nagibov, ki so v nasprotju z uradnimi koristmi, neopravičeno zavlačuje pregledovanje, izdelovanje ali uporabo iznajdb, tehničnih izboljšanj ali racionalizatorskih predlogov ali ki zadržuje izplačilo odškodnine iznajditeljem, novatorjem in racionalizatorjem ali ki drugače ovira in otežuje varstvo in uveljavitev pravic iz iznajdb, tehničnih iz-

68

boljšanj ali racionalizatorskih predlogov, se kaznuje z denarno kaznijo ali s poboljševalnim delom do enega leta.

XI. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

99. člen

Za iznajditelske pravice tujih državljanov, ki so bile pridobljene pred uveljavitvijo tega zakona, veljajo mednarodni dogovori; če jih ni, se uporabi načelo vzajemnosti.

Pravica uporabe patenta ali licence, ki je prej pripadala podjetjem, ki so nacionalizirana ali ki so na podlagi drugega zakona postala državna last, pripada izjemoma državi na podlagi veljavnih predpisov.

100. člen

Patenti, ki so ob uveljavitvi tega zakona v veljavi, ostanejo še naprej v veljavi na podlagi predpisov tega zakona.

Postopek o podanih prijavah za izdajo patentov, o katerih ni bila izdana odločba ali potrditev ali glede katerih nišo pretekli roki, se nadaljuje po predpisih tega zakona.

101. člen

Tisti, ki razstavi kakšno iznajdbo v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji na uradni ali uradno priznani mednarodni ali domači razstavi, sme najdalje v treh mesecih po končani razstavi zahtevati varstvo s prednostno pravico od dneva, ko je bila iznajdba razstavljena.

102. člen

Vlada FLRJ se pooblašča, da izda uredbo o vzorcih, modelih in žigih.

103. člen

Vlada FLRJ izda z uredbo predpise o odškodninah, nagradah in ugodnostih iznajditeljev, novatorjev in racionalizatorjev, o organizaciji in delu zvezne uprave za iznajdbe in o načinu finansiranja izdatkov za iznajdbe, tehnična izboljšanja in racionalizatorske predloge.

Predsednik zvezne planske komisije se pooblašča, da izda v sporazumu s centralnim odborom zveze sindikatov Jugoslavije predpise o postopku in preizkušanju tehničnih izboljšanj in racionalizatorskih predlogov.

Predsednik zvezne planske komisije se pooblašča, da izda natančnejše predpise za pravilno izvajanje tega zakona.

104. člen

Ta zakon začne veljati z dnevom objave v »Unadnem listu Federativne ljudske republike Jugoslavije«.

Z A K O N
O REDU JUNAKA SOCIALISTIČNEGA DELA

Z A K O N

O REDU JUNAKA SOCIALISTIČNEGA DELA*

1. člen

Ustanovi se red junaka socialističnega dela.

Red junaka socialističnega dela se daje kot visoko državno priznanje posameznikom, kolektivom, podjetjem in ustanovam, ki pokažejo izredno delovno prizadevanje ali druge izredne uspehe in si s tem pridobijo v gospodarski, družbeni, državni, znanstveni ali kulturni delavnosti zasluge, ki so splošnega pomena za zgraditev socializma in za okrepitev moči in ugleda Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Red junaka socialističnega dela daje Prezidij Ljudske skupščine FLRJ po predlogu predsednika vlade FLRJ ali po lastni pobudi.

Delovnemu človeku, ki dobi častni naslov junaka socialističnega dela FLRJ, kolektivu, ki dobi častni naslov kolektiva prvaka socialističnega dela FLRJ, in drugi, ki dobi častni naslov zadruge prvaka FLRJ, je Prezidij Ljudske skupščine FLRJ dolžan dati red junaka socialističnega dela.

* Ta zakon je bil razglašen z ukazom Prezidija Ljudske skupščine FLRJ št. 1640 z dne 1. decembra 1948. objavljen pa je bil v 106. številki Uradnega lista FLRJ z dne 8. decembra 1948.

2. člen

Pravice, ki jih ima čmetnik tega reda, in stopnja reda se določijo s statutom, ki ga predpiše Prezidijska Ljudske skupščine FLRJ po predlogu vlade FLRJ.

3. člen

Glede pravice, nositi red, glede odvzema, izgube in drugih splošnih predpisov veljajo za red junaka socialističnega dela ustrezne določbe zakona o redih in medaljah FLRJ.

4. člen

Ta zakon velja od dneva objave v Uradnem listu Federativne ljudske republike Jugoslavije.

U R E D B A
O ODSKODNINAH, NAGRADAH IN UGODNOSTIH
IZNAJDITELJEV, NOVATORJEV IN
RACIONALIZATORJEV

U R E D B A

O ODŠKODNINAH, NAGRADAH IN UGODNOSTIH IZNAJDITELJEV, NOVATORJEV IN RACIONALIZA- TORJEV*

I. — SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Iznajditelju, novatorju in racionalizatorju pripadajo odškodnina in ugodnosti na podlagi izdanega mu iznajditeljskega spričevala, novatorske diplome oziroma racionalizatorskega spričevala, kadar je iznajdba oziroma tehnična izpopolnitev sprejeta v uporabo.

Če so iznajdba, tehnična izpopolnitev oziroma racionalizatorski predlog sprejeti v uporabo, preden se avtorju izda iznajditeljsko spričevalo, novatorska diploma oziroma racionalizatorsko spričevalo, ima avtor pravico do odškodnine od dneva uporabljanja.

Odškodnina iznajditelju — lastniku patenta oziroma njegovim dedičem se določi po predpisih te uredbe samo v primerih, ki so navedeni v 23. in 24. členu zakona o iznajdbah in tehničnih izpopolnitvah. V teh primerih imajo navedene osebe enake pravice kakor iznajditelj, ki si je pridobil iznajditeljsko spričevalo, kolikor predpisi te uredbe ne določajo kaj drugega.

* To uredbo je izdala vlada FLRJ po predlogu predsednika Zvezne planske komisije. Objavljena je bila v 40. številki Uradnega lista FLRJ z dne 11. maja 1949.

2. člen

Glede odškodnine se skupna iznajdba in iznajdba ustanove štejeta za individualno iznajdbo.

Odškodnina za skupno iznajdbo se izplača koavtorjem po njihovem sporazumu. V primeru spora odloči pristojno sodišče. Koavtorji imajo pravico do ugodnosti, kakor da je vsak izmed njih individualni iznajditelj.

3. člen

Operativni upravni voditelj podjetja ali ustanove, voditelj organizacijske enote oziroma višji organ združne ali druge družbene gospodarske organizacije odredi izplačilo odškodnine v obliki premij za iznajdbo ustanove samo sodelovalcem pri ustvarjanju iznajdbe glede na stopnjo njihove udeležbe v iznajdbi.

4. člen

Če je bila temeljna iznajdba sprejeta v uporabo šele v zvezi z dopolnilno iznajdbo, se odškodnina zanjo določi, kakor za eno samo iznajdbo. Odškodnina se razdeli med avtorjema temeljne in dopolnilne iznajdbe po njunem sporazumu. Če se ne moreta sporazumeti, razdeli odškodnino organ, ki jo je določil, in sicer glede na pomen dopolnilne iznajdbe nasproti temeljni iznajdbi.

Avtor temeljne iznajdbe kakor tudi avtor dopolnilne iznajdbe imata pravico do ugodnosti.

5. člen

Če je uporaba iznajdbe odložena, dokler se ne doseže tehnična raven, ki je postavljena v veljavnem kompleksnem gospodarskem planu, pripada iznajdite-

lju, kateremu je bilo izdano iznajditeljsko spričevalo pred začetkom uporabe njegove iznajdbe, praviloma nagrada.

V takem primeru, zlasti če je avtor iznajdbe delal po nalogu državnih organov, se nagrada lahko izravna z odškodnino po 28. členu te uredbe.

Nagrada, ki se določi po predpisih tega člena, se vračuna v odškodnino.

6. člen

Avtorjem iznajdb in tehničnih izpopolnitev ter drugim osebam (točki e) in f) v tem členu) se lahko dajejo tudi nagrade.

Nagrada se lahko da zlasti:

a) če je iznajdba oziroma tehnična izpopolnitev posebnega pomena za narodno gospodarstvo;

b) če se uresniči v gospodarski panogi, ki ima prednost v tekočem planu, ali če je pomembna za narodno obrambo;

c) v primerih iz točk a); b) in c) v 29. členu te uredbe;

d) avtorjem drobnih racionalizatorskih predlogov, ki s svojimi predlogi vplivajo na povečanje delovnih norm, prispevajo k varčevanju z materialom, surovinami in energijo, zmanjšujejo oziroma likvidirajo razsip (škart) in odpadke, odvrnejo nesreče in zastoj v obratu, povečajo higiensko-tehnično varstvo pri delu in temu podobno;

e) delavcem, uslužbencem in nameščencem, ki na svojih delovnih mestih z iznajdbami in tehničnimi izpopolnitvami prispevajo k izpopolnitvi proizvodnje, ne da bi bili zahtevali varstvo svojih pravic, ki izhajajo iz zakona o iznajdbah in tehničnih izpopolnitvah;

80

f) delavcem, uslužbencem in nameščencem, ki prenašajo delovne skušnje iz drugih gospodarskih panog z naprednejšo tehniko in organizacijo dela oziroma iz takih podjetij, iz strokovne literature, tiska in temu podobno v podjetje, v katerem delajo, oziroma na svoje delovno mesto in s tem pospešujejo proizvodnjo.

7. člen

Delavcem, uslužbencem in nameščencem, ki so s svojim delom neposredno pomagali avtorju iznajdbe ali tehnične izpopolnitve pri uresničitvi zamisli, lahko operativni upravni voditelj podjetja (ustanove) po predlogu podjetja (ustanove) prizna pravico do ugodnosti, ki pripadajo avtorju iznajdbe oziroma tehnične izpopolnitve, in sicer glede na stopnjo njihove udeležbe pri pomoči.

V primerih iz prednjega odstavka se delavcem, uslužbencem in nameščencem lahko dajejo tudi nagrade.

8. člen

Dediču iznajditelja oziroma avtorja tehnične izpopolnitve pripada enaka odškodnina kakor samemu iznajditelju oziroma avtorju.

Denarne nagrade se izplačajo dedičem iznajditelja, novatorja oziroma racionalizatorja samo, če so že določene.

Nagrade, podeljene na podlagi prvega in drugega odstavka 5. člena te uredbe, so glede dedovanja izenačene z odškodninami.

Ugodnosti se ne morejo podedovati.

11. — POSTOPEK ZA DOLOČITEV ODŠKODNINE

1) Osnova za izračunanje višine odškodnine — predračun družbene rentabilnosti

9. člen

Zaradi pravilne določitve višine odškodnine za iznajdbe in tehnične izpopolnitve se ugotovi osnova za izračunanje višine odškodnine (odškodninska osnova).

Odškodninska osnova se ugotovi s predračunom družbene rentabilnosti (predračunom rentabilnosti) iznajdbe oziroma tehnične izpopolnitve.

10. člen

S predračunom rentabilnosti se izračuna celotni prihranek, ki se bo dosegel z uporabo iznajdbe v vseh panogah narodnega gospodarstva, s tehnično izpopolnitvijo pa v tisti panogi gospodarstva, oziroma v tistem podjetju, v katerem je izpopolnitev priglašena in sprejeta.

Pri tistih iznajdbah oziroma tehničnih izpopolnitvah, katerih pomen ni pretežno v prihranku ali pri katerih se z njih uporabo prihranek sploh ne doseže, se s predračunom rentabilnosti namesto prihranka oceni dejanska koristnost iznajdbe oziroma tehnične izpopolnitve (točke a), č) in d) v 40. členu zakona o iznajdbah in tehničnih izpopolnitvah).

V primerih iz prednjega odstavka mora predračun rentabilnosti iznajdbe potrditi Zvezna uprava za iznajdbe, predračun rentabilnosti tehnične izpopolnitve pa zvezna oziroma republiška uprava za iznajdbe.

11. člen

Stroški, ki nastanejo v zvezi z obdelavo iznajdbe oziroma tehnične izpopolnitve (izdelava risb, modelov,

obrazcev za poskuse in podobno), se pri izračunanju predračuna rentabilnosti ne upoštevajo.

Če naj bi se z uporabo iznajdbe oziroma tehnične izpopolnitve dosegel prihranek, obenem pa tudi povečali stroški za proizvodnjo predmeta iznajdbe oziroma tehnične izpopolnitve nasproti prejšnjim stroškom za proizvodnjo tega predmeta, se mora povečanje proizvodnih stroškov upoštevati pri izračunanju predračuna rentabilnosti.

12. člen

Prihranek in dejanska koristnost (v smislu prvega in drugega odstavka 10. člena te uredbe), ki se dosežeta z uporabo iznajdbe oziroma tehnične izpopolnitve, se izračunata za eno leto uporabe, in sicer glede na tekoči plan, če to ni mogoče za vse leto, pa glede na perspektivni plan.

V prvem letu uporabe iznajdbe oziroma tehnične izpopolnitve se s predračunom rentabilnosti izračunajo prihranki in dejanska koristnost iznajdbe samo za tisto gospodarsko panogo, katero vodi organ, ki je pristojen za ugotovitev odškodninske osnove, glede tehničnih izpopolnitev pa samo za gospodarsko podjetje oziroma za tista podjetja, ki so pod vodstvom direktije ali ministrstva (komiteja) ali ljudskega odbora, glede na to, komu je tehnična izpopolnitev priglašena (gl. 78. člen zakona o iznajdbah in tehničnih izpopolnitvah).

13. člen

Predračun rentabilnosti za iznajdbe in tehnične izpopolnitve, ki se uporabljajo manj kakor eno leto, se izračuna po dejanskem trajanju, v sezonskih panogah gospodarstva pa za trajanje sezone.

Za iznajdbe in tehnične izpopolnitve, ki se nanašajo na proizvodnjo, ki se ne ponavlja, se predračun rentabilnosti izračuna po programu proizvodnje.

14. člen

Če pomeni iznajdba v delu tehničnega procesa obenem tudi tehnično izpopolnitev, se predračun rentabilnosti izračuna posebej tudi za tehnično izpopolnitev.

15. člen

Predračun rentabilnosti, izračunan po določbah te uredbe, je odškodninska osnova za vsako leto uporabe iznajdbe oziroma tehnične izpopolnitve (drugi odstavek 12. člena te uredbe).

Ponovni predračun rentabilnosti se izračuna samo tedaj, če se obseg uporabe bistveno spremeni.

Kot bistvena sprememba v uporabi iznajdbe oziroma tehnične izpopolnitve je mišljena takā sprememba, ki ima za posledico povečanje ali zmanjšanje odškodninske osnove najmanj za 30%.

16. člen

Predračun rentabilnosti se mora izračunati najpozneje v petnajstih dneh po sprejemu iznajdbe oziroma tehnične izpopolnitve v uporabo.

V istem roku se pošlje prepis predračuna rentabilnosti tudi avtorju iznajdbe oziroma tehnične izpopolnitve.

17. člen

Natančnejše predpise o elementih, ki se upoštevajo pri računanju predračuna rentabilnosti, ter način, kako se ta predračun sestavi, izda predsednik Zvezne planske komisije.

2) Organi in postopek za ugotovitev odškodninske osnove

18. člen

Odškodninsko osnovo ugotovi s predračunom rentabilnosti:

- a) za iznajdbo — ministrstvo ali komite vlade FLRJ, republiško ministrstvo za komunalne zadeve (matični resor), oziroma glavna zadružna zveza, v katere pristojnost spada določena iznajdba po svoji naravi in namembni;
- b) za tehnično izpopolnitev — državno gospodarsko podjetje, ustanova oziroma urad (ministrstvo, direkcija, ljudski odbor) ali organ, ki ga določi republiška glavna zadružna zveza, ali vodilni organ, ki je pristojen za podjetja in ustanove družbenih organizacij, glede na to, kje je bila tehnična izpopolnitev sprejeta in uporabljena.

Minister oziroma predsednik komiteja lahko pooblasti voditelje direkcij, da ugotovijo odškodninsko osnovo za iznajdbo, če so podjetja, katera ti vodijo, dobila pravico do uporabe iznajdbe (drugi odstavek 42. člena zakona o iznajdbah in tehničnih izpopolnitvah)

19. člen

Minister za narodno obrambo in minister za železnice predpišeta, kateri organi so pristojni za ugotovitev odškodninske osnove za tehnično izpopolnitev, ki je predložena in sprejeta v uradih, ustanovah, podjetjih ali v drugih enotah iz pristojnosti ministrstva za narodno obrambo oziroma ministrstva za železnice. Enako predpiše republiški minister za komunalne zadeve, kateri organi so v tem pogledu pristojni za urade, ustanove in podjetja, ki so v pristojnosti ljudskih odborov.

20. člen

Organizacijske enote, izvzemši tiste, ki so pod vodstvom ali v sestavu matičnega resora (točka a) iz 18. člena), ki želijo uporabiti določeno iznajdbo, morajo preko svojega ministrstva (komiteja) oziroma ljudskega odbora zaprositi za tehnično dokumentacijo iznajdbe s predračunom rentabilnosti organ, ki je pristojen za ugotovitev odškodninske osnove za iznajdbo.

Na podlagi tehnične dokumentacije in predračuna rentabilnosti mora ministrstvo (komite) oziroma ljudski odbor iz prednjega odstavka izračunati predračun rentabilnosti za uporabo v organizacijskih enotah v njegovi pristojnosti. Tak predračun rentabilnosti pošlje organu, ki je pristojen za ugotovitev odškodninske osnove.

21. člen

Na podlagi vseh po prednjem členu prejetih predračunov rentabilnosti izračuna organ, ki je pristojen za ugotovitev odškodninske osnove, ponovni predračun rentabilnosti iznajdbe, če je zato podana podlaga po določbah drugega in tretjega odstavka 15. člena te uredbe, in ugotovi po tako izračunanem predračunu rentabilnosti novo odškodninsko osnovo.

Ponoven račun rentabilnosti na podlagi vseh prispelih predračunov oziroma ugotovitev nove odškodninske osnove opravi organ, ki je sicer pristojen za ugotovitev odškodninske osnove, ob koncu planskega leta, najpozneje pa dva meseca po preteku planskega leta.

22. člen

Organizacijske enote, izvzemši tiste, ki so pod vodstvom ali v sestavi ministrstva (točka b) iz 18. člena), katere želijo uporabiti določeno tehnično izpopolnitev,

morajo zaprositi za predračun rentabilnosti organ, ki je pristojen za ugotovitev odškodninske osnove za tehnično izpopolnitev.

Glede vsega drugega veljajo določbe o postopku za izračunanje predračuna rentabilnosti in ugotovitev odškodninske osnove, ki veljajo za iznajdbo, tudi za tehnično izpopolnitev.

III. — ORGANI, KI SO PRISTOJNI ZA DOLOČITEV ODŠKODNINE, IN IZPLAČILO ODŠKODNINE

23. člen

Organi, ki so pristojni za ugotovitev odškodninske osnove (18. člen), določijo tudi višino in način izplačila odškodnine za iznajdbe oziroma tehnične izpopolnitve, ne glede na to, kje se iznajdba oziroma tehnična izpopolnitev uporablja, in sicer tako za prvo leto kakor tudi za vsako naslednje leto.

Za prvo leto uporabe iznajdbe oziroma tehnične izpopolnitve določijo organi iz prednjega odstavka ustrezajočo odškodnino glede na odškodninsko osnovo, ki je določena po drugem odstavku 12. člena te uredbe, za vsako naslednje leto pa glede na povečano ali zmanjšano odškodninsko osnovo (20. člen).

Organ, ki je pristojen za določitev odškodnine, ugotovi vsako naslednje leto odstotek odškodnine, ki velja za tisti del odškodninske osnove, ki odpade na ministrstvo (komite) oziroma na ljudski odbor glede na pregledani predračun rentabilnosti, ki je bil poslan organu, pristojnemu za ugotovitev odškodninske osnove po drugem odstavku 20. člena te uredbe.

24. člen

Vsako ministrstvo (komite) oziroma ljudski odbor izplačuje odškodnino za iznajdbo oziroma tehnično

izpopolnitev, ki se uporablja v organizacijskih enotah v njegovi pristojnosti, in sicer v odstotku, ugotovljenem v smislu 23. člena te uredbe, od ugotovljene odškodninske osnove.

25. člen

Pravica do odškodnine za iznajdbo oziroma tehnično izpopolnitev pripada avtorju, dokler se iznajdba oziroma tehnična izpopolnitev uporablja, in sicer za iznajdbo do 15 let oziroma za iznajdbo ustanove do 3 let uporabe, za tehnično izpopolnitev pa 3 leta.

Predsednik Zvezne planske komisije lahko podaljša roke iz prednjega odstavka, če se iznajdba oziroma tehnična izpopolnitev uporablja daljši čas.

Zvezna oziroma republiška uprava za iznajdbe lahko objavi, da je iznajdba oziroma tehnična izpopolnitev zaradi splošnega napredka tehnike nadkriljena, še preden preteče rok iz prvega odstavka tega člena.

26. člen

Iznajditelj, novator oziroma racionalizator lahko zahteva od organa, ki je pristojen za ugotovitev odškodninske osnove, da se mu odškodnina izplača v enkratnem znesku ali pa da se mu izplačuje v letnih zneskih. Lahko zahteva tudi, da se mu odškodnina v letnih zneskih izplačuje v mesečnih obrokih.

Odškodnina za iznajdbo v enkratnem znesku se izračuna tako, da se petletna odškodnina zmanjša za največ 40%, za tehnično izpopolnitev pa dveletni znesek za največ 15%.

Odškodnina v enkratnem znesku se sme izplačati največ do zneska 200.000 dinarjev. Ostanek se vplača v Narodno banko na ime avtorja iznajdbe oziroma teh-

nične izpopolnitve, ki lahko nato vsako leto dvigne po 200.000 dinarjev, dokler ne izčrpa vsega zneska.

Minister za finance FLRJ lahko dovoli, da se avtorju iznajdbe oziroma tehnične izpopolnitve izplača tudi večji znesek.

Če ima avtor iznajdbe ali tehnične izpopolnitve pravico do letne odškodnine, ki presega 200.000 dinarjev, se mu izplača navedeni znesek, z vsemi ostanki pa se ravna, kakor je povedano v tretjem odstavku tega člena.

Način izplačila po prednjih odstavkih tega člena določi organ, ki določi samo višino odškodnine.

Zvezna uprava za iznajdbe lahko odredi, da se tudi za pomembne tehnične izpopolnitve izplača petletni znesek odškodnine, zmanjšan za največ 40%, če se zahteva njeno izplačilo v enkratnem znesku.

27. člen

Odškodnina, ugotovljena za iznajdbe, se mora zaradi evidence prijaviti Zvezni upravi za iznajdbe.

Odškodnina, ugotovljena za tehnično izpopolnitev, se mora prijaviti zvezni oziroma republiški upravi za iznajdbe.

Zvezna oziroma republiška uprava za iznajdbe lahko prepove izplačilo odškodnine za iznajdbo oziroma tehnično izpopolnitev, če ta presega ustrezno osnovo, oziroma lahko zahteva zmanjšanje odškodnine do ustreznega zneska.

28. člen

Višina odškodnine se določi po naslednji razporeditvi:

Osnova za izračunavanje visine odškodnine	Višina odškodnine (v % od osnove)			
	iznajdba	tehnična izpopolnitev	racionalizatorski predlog	
1. do 5.000	30% od osnove, toda ne manj od 1000	25% od osno- ve, toda ne manj od 750	12,5% od višine za odškodnino, toda ne manj kot 500	
2. od 5.001 do 25.000	15% + 750	12% + 650	6% + 325	
3. od 25.001 do 50.000	12% + 1500	8% + 1650	4% + 850	
4. od 50.001 do 250.000	10% + 2500	5% + 3250	2,5% + 1750	
5. od 250.001 do 500.000	6% + 12500	3% + 8250	1,5% + 4250	
6. od 500.001 do 1.250.000	5% + 17500	2,5% + 11000	1,25% + 5500	
7. od 1.250.001 do 2.500.000	4% + 30000	2% + 17000	1% + 8500	
8. od 2.500.001 do 5.000.000	3% + 55000	1,5% + 30000	0,75% + 15000	
9. preko 5.000.000 i t. d.	2% + 105000	1% + 55000	0,5% + 27500	
	i. t. d.	i. t. d.	i. t. d.	

29. člen

Organi, ki je pristojen za določitev odškodnine, jo lahko poveča:

a) do 100%, če se z uporabo iznajdbe zmanjša uvoz ali poveča izvoz, če se odkrijejo nove panoge proizvodnje, nove vrste materiala, zamenjajo plemenite kovine ali zamenja deficitni material brez poslabšanja kakovosti proizvodov;

b) do 200%, če je iznajdba pomembna za narodno gospodarstvo, pa se ne da množično uporabljati, temveč samo v posamični proizvodnji (sem spadajo tiste iznajdbe, za katere ni materialne ali drugačne možnosti za množično plansko proizvodnjo);

c) da 300%, če se z uporabo iznajdbe oziroma tehnične izpopolnitve doseže znatna pospešitev uresničenja gospodarskega plana.

30. člen

Glede na stopnjo dovršenosti (obdelave) iznajdbe oziroma tehnične izpopolnitve se odškodnina po 28. členu te uredbe poveča avtorju iznajdbe oziroma tehnične izpopolnitve:

a) za 10%, če predloži skupaj s predlogom tudi tehnični projekt;

b) za 20%, če predloži skupaj s predlogom tudi delavniške risbe;

c) za 30%, če predloži skupaj s predlogom tudi modele.

Tako povečanje odškodnine ne pripada avtorju iznajdbe oziroma tehnične izpopolnitve, če je dovršitev (obdelavo) iznajdbe oziroma tehnične izpopolnitve napravil po nalogu ali po poprejšnjem sporazumu z določeno organizacijsko enoto. Tako povečanje tudi ne pripada avtorjem iznajdbe ustanove.

IV. — UGODNOSTI

31. člen

Ugodnosti, do katerih imajo pravico iznajditelji, novatorji in racionalizatorji, obsegajo pravico do dodatne preskrbe za določen čas, pravico do plačnega daljšega letnega dopusta od rednega in druge ugodnosti, ki jih predpiše predsednik Zvezne planske komisije v soglasju s pristojnimi ministri (predsedniki komitejev) vlade FLRJ.

32. člen

Iznajditelji, novatorji in racionalizatorji imajo pravico do dodatne preskrbe po predpisih, ki veljajo za udarnike, in sicer:

- 1) tisti, ki jim je priznana denarna odškodnina do 10.000 dinarjev — tri mesece;
- 2) tisti, ki jim je priznana denarna odškodnina od 10.000 do 20.000 dinarjev — šest mesecev;
- 3) tisti, ki jim je priznana denarna odškodnina od 20.000 do 50.000 dinarjev — devet mesecev;
- 4) tisti, ki jim je priznana denarna odškodnina nad 50.000 dinarjev — dokler prejemajo odškodnino.

Kot odškodnina je po tem členu mišljena letna odškodnina. Odškodnina v enkratnem znesku se šteje po tem členu za odškodnino iz 1. točke prednjega odstavka.

Predsednik Zvezne planske komisije lahko v soglasju z ministrom za trgovino in preskrbo FLRJ predpiše za Iznajdbe in tehnične izpopolnitve tudi večje ugodnosti po tem členu ter poveča ugodnosti posameznim iznajditeljem in avtorjem tehničnih izpopolnitev, ki so važne za narodno gospodarstvo.

33. člen

Iznajditelj ima pravico do plačnega letnega dopusta, ki je za deset do trideset dni daljši od rednega, in

sicer v vsakem koledarskem letu, v katerem ima pravico do odškodnine.

Iznajditelj, ki je prejel enkratno odškodnino, ima pravico do plačanega daljšega letnega dopusta po tej uredbi samo v tistem letu, ko je pridobil pravico do odškodnine.

Novator ima pravico do plačanega letnega dopusta, ki je za osem do dvajset dni daljši od rednega, v tistem koledarskem letu, v katerem je dosegel ta naslov.

Racionalizator ima pravico do plačanega letnega dopusta v tistem koledarskem letu, ko je dosegel ta naslov, in sicer, do dopusta, ki je:

- 1) za pet dni daljši od rednega, če mu je bila priznana odškodnina do 10.000 dinarjev;
- 2) za deset dni daljši od rednega, če mu je bila priznana odškodnina od 10.000 do 50.000 dinarjev;
- 3) za petnajst dni daljši od rednega, če mu je bila priznana odškodnina nad 50.000 dinarjev.

Iznajditelji, novatorji in racionalizatorji se pošljejo na letni dopust predvsem na račun podjetja ali pa po odločbi pristojne sindikalne organizacije (foruma).

Letni dopust po tem členu se ne všteje v letni dopust po uredbi o plačanem letnem dopustu delavcev, uslužbencev in nameščencev.

Predsednik Zvezne planske komisije lahko poveča letni dopust v smislu zadnjega odstavka 32. člena te uredbe.

34. člen

Lastnik patenta nima pravice do ugodnosti.

V. — NAGRADE. ORGANI, KI SO PRISTOJNI ZA NJIH DOLOČITEV, IN IZPLAČEVANJE NAGRAD

35. člen

Nagrade se dajejo v denarju in v darilih večje ali manjše vrednosti.

36. člen

Podjetje, ustanova ali urad lahko da iznajditelju, novatorju oziroma racionalizatorju, katerega iznajdbo oziroma tehnično izpopolnitev uporablja, denarno nagrado kakor tudi nagrado v darilu manjše vrednosti v primerih, ki so navedeni v 6. členu te uredbe.

Ministrstvo (komite), v katerega pristojnosti so podjetja in ustanove, kakor tudi njih operativni upravni voditelj oziroma višji organ združne ali druge družbene organizacije lahko omeji pravico dajanja nagrade organom iz prednjega odstavka.

Denarne nagrade, ki presegajo 10.000 dinarjev, se smejo dajati za iznajdbe samo v sporazumu z Zvezno upravo za iznajdbe, za tehnične izpopolnitve pa samo v sporazumu z zvezno oziroma z republiško upravo za iznajdbe, glede na to, ali je organ, ki daje nagrado, zveznega ali pa republiškega ali lokalnega pomena.

V primerih iz 5. člena te uredbe smejo dajati nagrade samo organi, ki so pristojni za določitev odškodnine.

37. člen

Zvezna oziroma republiška uprava za iznajdbe sme dajati denarne nagrade in darila manjše vrednosti avtorjem za iznajdbe oziroma tehnične izpopolnitve posebnega pomena kakor tudi drugim osebam iz 5. in 6. člena te uredbe.

38. člen

Nagrado v darilu večje vrednosti (hiša za stanovanje, za letovišče, vilo, avtomobil in podobno) lahko da iznajditelju ali novatorju vlada FLRJ ali vlada ljudske republike.

39. člen

Nikakršne nagrade ne more dobiti lastnik patenta, kateremu je bil patent odvzet zaradi tega, ker ga ni upo-

94

rabiljal v zadostni meri, oziroma zaradi tega, ker je bila odrejena popolna ali delna uporaba patenta po 23. členu zakona o iznajdbah in tehničnih izpopolnitvah.

40. člen

Nagrade se izplačujejo iz predračuna dohodkov in izdatkov uradov in ustanov, in sicer iz sredstva, ki so namenjena za nagrajevanje, oziroma iz sklada vodstva podjetja ali gospodarske enote.

V primerih iz 5. člena te uredbe kakor tudi tedaj, če organ, ki je pristojen za določitev odškodnine, v soglasju s pristojnim ministrom za finance tako odredi, se nagrade izplačujejo iz istih sredstev kakor odškodnine.

Natančnejše predpise za izplačevanje nagrad predpiše minister za finance FLRJ v soglasju s predsednikom Zvezne planske komisije.

41. člen

Delavcem, uslužbencem in nameščencem, ki uvedejo oziroma uporabijo v svojem uradu, ustanovi, podjetju ali enoti iznajdbo ali tehnično izpopolnitev in s tem omogočijo hitro, uspešno in popolno oživetvorenje iznajdbe oziroma tehnične izpopolnitve, se lahko da nagrada v obliki premije. Taka premija pa ne more biti večja od njihove štirimesečne plače.

Take premije dajejo organi, ki so pristojni po 32. členu te uredbe, in sicer po postopku, po katerem se dajejo nagrade.

Predsednik Zvezne planske komisije predpiše natančnejše pogoje, kdaj se lahko dajejo te nagrade, kdaj se lahko dajo v raznih obratih istega podjetja, v podjetjih pod istim oziroma pod raznimi operativnimi upravnimi vodstvi in podobno.

VI. — PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

42. člen

Predsednik Zvezne planske komisije predpiše, kateri zvezni organ je po 18. členu, točka a) te uredbe pristojen glede iznajdb za tiste gospodarske panoge, ki nimajo ustreznega zveznega organa.

43. člen

Iznajditeljem in novatorjem, katerih iznajdbe oziroma tehnične izpopolnitve so se začele uporabljati pred uveljavitvijo te uredbe, uporabljajo pa se tudi še po njeni uveljavitvi, se lahko prizna pravica do odškodnine po predpisih te uredbe, če to zahtevajo v šestih mesecih po njeni uveljavitvi.

V odškodnino, ki se jim prizna, se vračuna tudi nagrada, katero so prejeli za svojo iznajdbo oziroma tehnično izpopolnitev.

Dediči oseb iz prvega odstavka tega člena nimajo pravice do odškodnine.

Za iznajditelje in novatorje se štejejo samo avtorji iznajdb oziroma tehničnih izpopolnitev v smislu zakona o iznajdbah in tehničnih izpopolnitvah.

44. člen

Postopek za določitev odškodnine po prednjem členu se izvede po predpisih, ki jih izda predsednik Zvezne planske komisije v soglasju z ministrom za finance FLRJ v duhu določb te uredbe, izvede pa se v roku dveh let po njeni uveljavitvi.

Organa iz prednjega odstavka lahko določita tudi drugačen način izplačevanja, kakor pa je predpisan s to uredbo.

45. člen

Natančnejše predpise za izvajanje te uredbe izdaja sporazumno predsednik Zvezne planske komisije in minister za finance FLRJ.

46. člen

Ta uredba začne veljati trideseti dan po objavi v Uradnem listu Federativne ljudske republike Jugoslavije.

STVARNO KAZALO
K ZAKONU O IZNAJDBAH IN TEHNIČNIH
IZPOPOLNITVAH

(Številke v oklepaju pomenijo člen, številke izven oklepaja pa stran)

D

Davčne olajšave iznajditelju — (45) 47

Diploma o tehničnem izboljšanju — (81) 60, 61; (83) 61, 62

Dopolnilne iznajdbe — (27) 42

I

Izdaja iznajditeljskega spričevala in patenta — (74, 75) 58, 59

Inozemstvo — glej »Tujina«

Iznajdba — kaj je (3) 35; mora biti nova (4) 35; skupne narave (91) 64, 65

Iznajdba ustanove — (14) 38

Iznajditelj — (11) 37; (16) 39 in (20) 40; pravice (37—45) 45—47 in dolžnosti (46) 47, 48

Iznajditeljska delavnost — (1) 34

Iznajditeljsko spričevalo — (9) 36 in (11—13) 37, 38; skupna iznajdba in iznajdba ustanove (14) 38; kdaj se izda samo iznajd. sprič. (15) 38, 39; iznajd. sprič. ni časovno omejeno (37) 45; preide na dediče (38)

98

45; odškodnina (39—44) 45—47; prijavitev (60—63) 52—54; preizkus novosti (64—65) 54, 55, tehnične uporabljivosti (66—67) 54, 55; odločba o izdaji (68, 69) 55, 65; registracija in objava (71—73) 57, 58; izdaja (74, 75) 58, 59

K

Kazenskopravno varstvo — (96—98) 66—68

Kolektivna iznajdba — glej »Skupna iznajdba«

L

Licenca — (19) 40; prisilna (23, 24) 41; (26) 41, 42

M

Ministrstva — njihova naloga (57) 50, 51

N

Novator — naslov (33) 44, (48) 48

Novatorska diploma — (33) 44

O

Objava iznajdbe — (71—73) 57, 58

Odločba o izdaji oziroma zavrnitvi izdaje iznajditeljskega spričevala — (68—70) 55—56

Odškodnina iznajditelju — (12) 37, 38; (39—44) 45—47

Odškodnina novatorjem in racionalizatorjem — (35) 44 in (49—51) 48, 49

Organiziranje iznajditeljske delavnosti — (57) 50, 51

P

Patent — (9) 36; koliko časa trajal (17) 39; preide na dediče (18) 40; se lahko prenese in da v uporabo — licenca (19) 40; skupni patent (21) 40; uporabljanje pred dosego patenta (22) 40, 41; Odvzem patenta in

prislilna licenca (23, 24) 41; zamenjava z iznajditeljskim spričevalom (25) 41; priglasitev in nadaljnji postopek (70) 56, 57; registracija in objava (71—73) 57, 58; izdaja (74, 75) 58, 59 pred uveljavitvijo tega zakona pridobljeni patenti ostanejo v veljavi (100) 68

Planiranje iznajditeljske delavnosti — (54) 49

Podjetja — njihova naloga (58) 51; se opirajo na sindikate (59) 52

Postopek za uveljavitev pravic iz iznajdb — (60—77) 52—59

Pravice iz iznajdb — (2) 34 in (7) 36; varstvo (9) 36

Pravice iz tehničnih izpopolnitev — (2) 34 in (7) 36

Predhodne in končne določbe — (99—104) 68, 69

Preizkušajne novosti iznajdbe — (64, 65) 54; tehnične uporabljivosti iznajdbe (66, 67) 54, 55

Priglasitev iznajdbe — (60—63) 52—54 in (70) 56, 57

Priglasitev racionalizatorskega predloga — (78—80) 59, 60

Priglasitev tehnične izpopolnitve — (78—80) 59, 60

R

Racionalizator — naslov — (34) 44 in (48) 48

Racionalizatorski predlog — (5) 35, 36; kdaj se šteje za novega (6) 36; varstvo (34, 35) 44; postopek za uveljavitev pravic (78—84) 59—62

Racionalizatorsko sprečevalo — (34) 44; (81) 60, 61 in (83) 61, 62

Razstavitev daje prednostno pravico (101) 68

Registracija iznajdbe — (71—73) 57, 58

Registracija pogodb o licenci in patentu — (26) 41, 42

S

Sindikati — (59) 52

Skupna iznajdba — (14) 38

100

Spori — (85—90) 62—64; izpodbijanje novosti iznajditeljskega spričevala ali patenta (85) 62; spor, da je autor imel samo pravico do iznajditeljskega spričevala (86) 62, 63; spor, da je dejanski autor kdo drug (87) 63; spori o odškodnini (89) 63, 64

Spričevalo o racionalizatorskem predlogu — (81) 60, 61

T

Takse — (26) 41, 42; (77) 59

Tehnična izpopolnitev — (5) 35, 36

Tehnično izboljšanje — (5) 35, 36; varstvo (33—35) 44; pravica do t. izb. je neprenosna in časovno neomejena (47) 48; postopek za uveljavitev pravic (78) 59, 60 in (84) 62

Tuji državljani — lahko pridobivajo pravice po tem zakonu (8) 36; so dolžni ponuditi patent državi (19) 40; morajo imeti pooblaščenca, ki je državljan FLRJ (95) 66; pravice tujih državljanov, pridobljene pred uveljavitvijo zakona (99) 68

Tujina — patentiranje jugoslovanskih iznajdb v tujini (94) 65, 66

U

Ugodnosti novatorjev in racionalizatorjev — (52) 49

Uprava za iznajdbe — (65) 54; ima pravico podajati ugovore (82) 61

V

Varstvo pravic iz iznajdb — kako se uveljaviti (9) 36; kdaj se ne daje (10) 37

Varstvo tehničnih izpopolnitev — (33—35) 44

Vestnik za iznajdbe — (55) 50; (88) 49, 50

Vezan patent — (27) 42; odvzem vezanega patenta in
odreditve prisilne licence (31) 43; izguba veljave
vezanega patenta (32) 43

Vezano iznajditeljsko spričevalo — (27) 42; kdaj posta-
ne samostojno (32) 43

Z

Zamenjava patenta z iznajditeljskim spričevalom — (25)
41

Zaupne iznajdbe in tehnične izpopolnitve — (91—93)
64, 65

Zvezna uprava za iznajdbe — (55) 49, 50 ima pravico po-
dajati ugovore (82) 61

V S E B I N A

	Stran
Zakon o častnih naslovih delovnih ljudi	
Namesto predgovora — — — — —	7
Zakon o častnih naslovih delovnih ljudi — — —	15
I. Splošne določbe — — — — —	15
II. Častni naslovi za delovne ljudi pri so-	
cialistični graditvi — — — — —	16
III. Častni naslovi za delovne kmete in delovne	
ljudi v kmečkem združenstvu — — — — —	18
IV. Častni naslov borca za velik pridelek —	20
V. Pravice in ugodnosti — — — — —	21
VI. Končne določbe — — — — —	22
Zakon o iznajdbah in tehničnih izpopolnitvah	
Namesto predgovora — — — — —	25
Zakon o iznajdbah in tehničnih izpopolnitvah —	33
I. Splošne določbe — — — — —	34
II. Varstvo pravic iz iznajdb — — — — —	36
1) Iznajditeljsko spričevalo — — — — —	37
2) Patent — — — — —	39
3) Dopolnilne iznajdbe — — — — —	42
III. Zavarovanje tehničnih izpopolnitev — —	44
IV. Pravice in dolžnosti iznajditeljev, novator-	
jev in racionalizatorjev — — — — —	44
1) Pravice in dolžnosti lastnika iznajditelj-	
skega spričevala — — — — —	45

	Stran
2) Pravice in dolžnosti novatorjev in racionalizatorjev — — — — —	48
V. Vodstvo in pospeševanje iznajditeljske dejavnosti — — — — —	49
VI. Postopek za pridobitev pravic iz iznajdb in pravic iz tehničnih izpopolnitev — —	52
1) Postopek za pridobitev pravic iz iznajdb — — — — —	52
a) Priglasitev — — — — —	52
b) Preizkus novosti iznajdb in njihove tehnične izvedljivosti — — — — —	54
c) Preizkus tehnične uporabljivosti in koristnosti iznajdb — — — — —	54
č) Odločba o izdaji oziroma zavrnitvi izdaje iznajditeljskega spričevala —	54
d) Izjeme glede izdaje patenta — —	56
e) Registracija in objava — — — —	57
f) Izdaja iznajditeljskega spričevala in patenta — — — — —	58
2) Postopek za pridobitev pravic iz tehničnih izpopolnitev — — — — —	59
VII. Spori — — — — —	62
1) Spori o pravilnosti izdanih iznajditeljskih spričeval in patentov — — — —	62
2) Spori o višini odškodnine in načinu in roku njenega izplačila — — — — —	63
VIII. Iznajdbe in tehnične izpopolnitve zaupne narave — — — — —	64
IX. Patentiranje in pridobitev patentov v tujini in zastopanje tujcev v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji — — — — —	65
X. Kazenskoopravno varstvo — — — — —	66
XI. Prehodne in končne določbe — — — —	68

	Stran
Zakon o redu socialističnega dela	
Zakon o redu socialističnega dela — — — — —	73
Uredba o odškodninah, nagradah in ugodnostih iznajditeljev, novatorjev in racionalizatorjev	
Uredba o odškodninah, nagradah in ugodnostih iznajditeljev, novatorjev in racionalizatorjev —	77
I. Splošne določbe — — — — —	77
II. Postopek za določitev odškodnine — — —	81
1) Osnova za izračunanje višine odškod- nine — predračun družbene rentabil- nosti — — — — —	81
2) Organi in postopek za ugotovitev od- škodninske osnove — — — — —	84
III. Organi, ki so pristojni za določitev od- škodnine, in izplačilo odškodnine, — —	86
IV. Ugodnosti — — — — —	91
V. Nagrade Organi, ki so pristojni za njih določitev, in izplačevanje nagrad — — —	92
VI. Prehodne in končne določbe — — —	95
Stvarno kazalo k zakonu o iznajdbah in tehničnih izpopolnitvah — — — — —	97

Approved For Release 2009/07/07 : CIA-RDP83-00415R008000010006-8

Tisk Jugoslovanskoga tiskarskega podjetja — Beograd

Approved For Release 2009/07/07 : CIA-RDP83-00415R008000010006-8

CENA
14.—
DINARJEV

Approved For Release 2009/07/07 : CIA-RDP83-00415R008000010006-8

Approved For Release 2009/07/07 : CIA-RDP83-00415R008000010006-8